



Vlaanderen
is werk

KERNCIJFERS VAN HET VLAAMSE DIENSTENCHEQUESTEL

Jaarrapport
2022

INHOUD

Lijst van Figuren en tabellen	3
Managementsamenvatting	4
Bronnen en Gegevensstromen	4
Relevante cijfers	4
1 Inleiding	6
1.1 Korte schets van het dienstenchequesysteem	6
1.2 Doel van het rapport	6
1.3 Structuur van het rapport	7
1.4 Bronnen	7
1.4.1 DWSE-gegevens	7
1.4.2 Sodexo-gegevens	7
2 Kerncijfers van het dienstenchequesysteem	8
2.1 Overzicht van het belang van het dienstenchequesysteem voor het Vlaams gewest	8
2.2 Aantal uitgegeven en terugbetaalde dienstencheques	8
2.3 Gebruikers van dienstencheques	12
2.3.1 Aantal dienstencheque gebruikers en evolutie sinds opstart van het systeem	12
2.3.2 Frequentie van het dienstenchequegebruik	13
2.4 Erkende dienstencheque-ondernemingen	15
2.5 Werknemers in de dienstenchequesector	17
3 Analyse van de dienstenchequegebruiker	18
3.1 Profiel van de dienstenchequegebruiker	18
3.2 Gebruik elektronische dienstencheques	20
3.3 Frequentie van het gebruik van dienstencheques	22
3.4 Analyse van de nieuwe gebruikers	22
3.5 Type huishoudelijke activiteiten	23
4 Analyse van de erkende dienstencheque-onderneming	24
4.1 Algemene evolutie	24
4.2 Evolutie per type onderneming	26
4.3 Nieuwe erkenningen per type onderneming	26
4.4 Reden voor intrekking van erkenning	27
4.5 Actieve ondernemingen	27
4.5.1 Naar type onderneming	28
4.5.2 Naar omvang onderneming	28
4.5.3 Naar type en omvang onderneming	30
5 Kostprijs van het dienstenchequesysteem	31
5.1 Bruto kost van het dienstenchequestelsel voor de overheid	31
5.2 Evolutie van de inruilwaarde voor de erkende dienstencheque-onderneming	32
5.3 Bruto en netto gebruikersprijs van een dienstencheque	34
5.4 Administratiekosten	36

LIJST VAN FIGUREN EN TABELLEN

Figuur 1: Uitgegeven Vlaamse dienstencheques.....	9
Figuur 2: Evolutie aantal uitbetaalde Vlaamse Dienstencheques	10
Figuur 3: Evolutie van het aantal uitgegeven en uitbetaalde dienstencheques Vlaams Gewest	11
Figuur 4: Evolutie maandelijkse uitgifte dienstencheques Vlaams Gewest	11
Figuur 5: Evolutie van het aantal aangekochte dienstencheques per gebruiker	14
Figuur 6: Evolutie aantal erkende ondernemingen (2005-2022).....	17
Figuur 7: Aandeel gebruikers met elektronische dienstencheques per leeftijdscategorie (2021-2022)	20
Figuur 8: Aandeel gebruikers met elektronische dienstencheques per provincie in het Vlaams Gewest (2021-2022)	21
Figuur 9: Gemiddeld aantal aangekochte cheques naar leeftijdscategorie (2021-2022).....	22
Figuur 10: Evolutie van het aantal erkende dienstencheque ondernemingen (2016-2022)	25
Figuur 11: Opdeling aandeel ingediende dienstencheques naar omvang	30
Figuur 12: Evolutie gebruikersprijs dienstencheques (anno 2022)	35
Tabel 1: Overzicht Kerncijfers dienstenchequestelsel 2020-2022	8
Tabel 2: Evolutie actieve gebruikers van het stelsel dienstencheques	12
Tabel 3: Aantal aangekochte dienstencheques per gebruiker	13
Tabel 4: Evolutie aantal Erkende Ondernemingen in periode 2020-2022.....	16
Tabel 5: Dienstenchequewerknemers die met Vlaamse dienstencheques worden tewerkgesteld	18
Tabel 6: Geslacht, leeftijd en woonplaats van de dienstenchequegebruiker 2020-2022.....	19
Tabel 7: Leeftijd en woonplaats nieuwe dienstenchequegebruikers.....	23
Tabel 8: Aantal ingediende dienstencheques per type activiteit (2020-2021)	24
Tabel 9: Evolutie van het aantal erkende dienstencheque-ondernemingen (2016-2022).....	25
Tabel 10: Overzicht erkende dienstencheque-ondernemingen per type (2021-2022)	26
Tabel 11: Nieuwe erkenningen in 2022 per type onderneming	27
Tabel 12: Intrekkingen in 2022.....	27
Tabel 13: Aantal terugbetaalde dienstencheques per type onderneming (2022).....	28
Tabel 14: Aandeel erkende ondernemingen per type en gewest MZ (2022)	28
Tabel 15: Aantal ingediende dienstencheques naar omvang van de onderneming en per gewest MZ (2022).....	29
Tabel 16: Aantal erkende ondernemingen naar omvang en per gewest MZ (2022).....	29
Tabel 17: Aantal erkende ondernemingen naar type en omvang (2022)	30
Tabel 18; Componenten van de brutokost van het dienstenchequestelsel in miljoenen euro, 2019- 2022.....	31
Tabel 19: Overzicht indexoverschrijdingen 2016-2022.....	33
Tabel 20: Overzicht inruilwaarde 2014-2022.....	34
Tabel 21: Evolutie van de nominale en de reële prijs van dienstencheques voor gebruikers.....	35

MANAGEMENTSAMENVATTING

BRONNEN EN GEGEVENSSTROMEN

Dit rapport wordt door DWSE opgemaakt als jaarlijkse monitoringoefening van het dienstenchequestelsel. In het rapport wordt er gebruik gemaakt van enerzijds administratieve data die binnen DWSE beschikbaar zijn, ofwel in eigen beheer via applicaties, ofwel via een gegevensstroom met de uitgiftemaatschappij Sodexo. Dankzij deze gegevensstroom zijn voor veel van de in dit rapport gepresenteerde data gegevens beschikbaar voor 2022.

In normaliteit wordt er aanvullend ook nog gebruik gemaakt van (verrijkte) data opgevraagd bij de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (hierna KSZ). Hiermee kan dieper ingegaan worden op de profielkenmerken van de gebruikers en werknemers van het stelsel die via de KSZ worden opgevraagd. Dit gaat onder meer over de gegevens met betrekking tot nationaliteit, herkomst, inkomen en de arbeids- en gezinssituatie. De KSZ is afhankelijk van gegevensstromen met andere Belgische instellingen, waardoor de meest recente gegevens gebaseerd op deze data-aanvraag betrekking hebben op het jaar 2021. Bovendien is de basis van de gegevens anders: de populatie van de KSZ-gegevens bestaat uit, aan de ene kant, verrijkte gegevens van Sodexo (voor zowel de gebruikers als de werknemers), en aan de andere kant gegevens bepaald door de KSZ op basis van hun variabele *ProximityJobs* (enkel voor de werknemers). Het resultaat is een bredere populatie dan de Sodexo-gegevens. Op het moment van schrijven waren de KSZ-gegevens echter nog niet beschikbaar waardoor de resultaten hiervan pas zullen worden meegenomen in het jaarrapport van 2023.

RELEVANTE CIJFERS

In totaal werden in 2022 82.047.835 cheques aangekocht door 754.920 gebruikers van Vlaamse dienstencheques en ze hebben deze gebruikt bij 1.108 (707 met maatschappelijke zetel in Vlaanderen) erkende ondernemingen. Daarmee werden 115.852 dienstenchequewerknemers aan het werk gezet.

Bij **de gebruikers** van dienstencheques is het merendeel vrouw. Het grootste aandeel dienstenchequegebruikers bevindt zich in de leeftijdsklasse 40- t.e.m. 49-jarigen of 50 t/m 59 jaar. Deze twee groepen vallen samen met de “drukke levensfase” en zijn daardoor op zoek naar een goede werk-privébalans. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat met “de gebruiker” het individu bedoeld wordt dat de dienstencheques heeft aangekocht, terwijl in realiteit de cheque wordt geconsumeerd op huishoudniveau.

In totaal waren er 70.640 **nieuwe gebruikers** in 2022 waarvan het grootste aandeel onder de 39 jaar is. Dit wijst er nogmaals op dat dienstencheques hoogstwaarschijnlijk de combinatie tussen gezin en werk in de drukke levensfase, één van de drie doelstellingen van het stelsel, ondersteunt. Bij de leeftijdsgroepen boven de 40 jaar ligt het aandeel nieuwe gebruikers steeds lager naarmate de stijging in leeftijd, behalve voor de leeftijdsgroepen boven de 70 jaar.

De **frequentie van het gebruik** van dienstencheques varieert sterk naar leeftijd. In 2022 zien we weinig verandering in de verhouding van het gebruik naar leeftijd ten opzichte van 2021. Het blijft het hoogst bij veertigers en vijftigers.



In 2022 bedraagt het aandeel gebruikers dat minstens 1 keer gebruik heeft gemaakt van **elektronische dienstencheques** 76,92%. Dit is een stijging ten opzichte van 2021. Elektronische dienstencheques zijn vooral bij de jongere generatie ingeburgerd maar ook bij de oudere leeftijdsgroepen groeit het digitale gebruik.

Het aantal erkende **dienstencheque-ondernemingen**, die huishoudhulpen tewerkstellen, blijft verder afnemen in Vlaanderen in 2022, tot 1179, waarvan 734 met maatschappelijke zetel in Vlaanderen. De belangrijkste reden voor het afnemen van het aantal erkende ondernemingen zijn de ambtshalve intrekkingen wegens inactiviteit. Ook zijn er verschillende vrijwillige intrekkingen geweest. Deze zijn voornamelijk het gevolg van diverse fusies/overnames die in de sector hebben plaatsgevonden wat een verder consolidatie van de dienstenchequemarkt inhoudt.

Voor de **dienstenchequewerknemers** werken we in dit rapport met een andere databron, nl. op basis van de nummers die op de dienstencheques worden ingevuld en door de uitgiftemaatschappij worden ingelezen. Deze data zijn sneller beschikbaar, maar hiermee kunnen we enkel de algemene trend weergeven en geen profielkenmerken. In 2022 zijn er **115.852 dienstencheque-werknemers**. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2021. De meer gedetailleerde bespreking van het profiel van de dienstenchequewerknemer gebeurt op basis van de KSZ-gegevens en zal in het volgend rapport gebeuren.

Tot slot stellen we een daling vast van de totale **bruto kostprijs**. In 2022 bedraagt de kost € 1.343 mln. Deze daling hangt samen met de afname in consumptie.

Evolutie van het dienstenchequestelsel 2020-2022

Actor		2020	2021	2022
Gebruikers	Aantal gebruikers die minstens 1 bestelling plaatsten	743.286	755.201	754.920
	Aantal uitgegeven dienstencheques	72.128.159	83.790.607	82.047.835
Ondernemingen	Aantal erkende ondernemingen actief in de loop van het jaar (met maatschappelijke zetel in Vlaanderen)	1267 (794)	1214 (753)	1175 (731)
	Aantal erkende ondernemingen op het einde van het jaar (met maatschappelijke zetel in Vlaanderen)	1216 (755)	1179 (734)	1108 (707)
	Aantal nieuwe erkenningen in het afgelopen jaar (met maatschappelijke zetel in Vlaanderen)	19 (17)	19 (16)	29 (24)
Werknemers (Sodexo)	Aantal uitbetaalde dienstencheques ¹	72.947.559	82.717.311	81.329.684
	Aantal werknemers in de loop van het jaar	118.210	117.178	115.852
Kost	Bruto kost van het stelsel	€ 1.667,54 mln	€ 1.377,15 mln	€ 1.343 mln

bron: Sodexo + bewerking DWSE

¹ Aantal uitbetaalde cheques die door Vlaamse gebruikers werden aangekocht en in het jaar door de dienstencheque-ondernemingen ter terugbetaling werden ingediend bij de uitgiftemaatschappij

1 INLEIDING

1.1 KORTE SCHETS VAN HET DIENSTENCHEQUESYSTEEM

Het dienstenchequestelsel is een initiatief ter bevordering van buurtdiensten en -banen en stelt particulieren in staat om een erkende onderneming te betalen voor hulp van huishoudelijke aard, waarbij de dienstencheque als betaalmiddel wordt gebruikt. Sinds 1 januari 2016 zijn de drie gewesten bevoegd voor de opvolging en uitvoering van de dienstenchequemarkt. In Vlaanderen wordt de materie beheerd door het Departement Werk en Sociale Economie (hierna: DWSE).

Het stelsel van de dienstencheques had bij aanvang een driedelig doel voor ogen:

- Ondersteunen van gezinnen in hun huishoudelijke taken om zodoende tijd vrij te maken voor andere (economische) activiteiten;
- De creatie van volwaardige jobs, waarbij in het bijzonder kwetsbare en kortgeschoolde werkzoekenden of inactieve personen activiteiten, die vroeger werden uitgevoerd in het grijze of zwarte circuit, kunnen uitvoeren in een werknemersstatuut met behoorlijke loon- en arbeidsvoorwaarden verbonden met een arbeidsovereenkomst bij een erkende onderneming;
- Het bestrijden van zwartwerk in de sector van huishoudelijke diensten.

1.2 DOEL VAN HET RAPPORT

In het licht van bovenstaand driedelig doel wil DWSE monitoren hoe het stelsel evolueert. Dit rapport heeft betrekking op de 3 actoren van het stelsel, namelijk de gebruikers, de erkende ondernemingen en de werknemers.

Het rapport geeft op basis van beschikbare administratieve gegevens binnen DWSE een overzicht van de omvang, het profiel en de evolutie van de drie actoren. Daarnaast worden kerncijfers van het stelsel gerapporteerd over de evolutie van het totale gebruik van dienstencheques en van de brutokost van het systeem.

Dit rapport wordt door DWSE opgemaakt als jaarlijkse monitoringoefening van het dienstenchequestelsel. In het rapport wordt er gebruik gemaakt van enerzijds administratieve data die binnen DWSE beschikbaar is, ofwel in eigen beheer via applicaties, ofwel via een gegevensstroom met de uitgiftemaatschappij. In een latere analyse zal er ook gebruik worden gemaakt van data opgevraagd bij KSZ datawarehouse. Hiermee zal dieper worden ingegaan op de profielkenmerken van de gebruikers en werknemers van het stelsel die via de KSZ datawarehouse worden bevraagd. Dit gaat onder meer over de gegevens met betrekking tot nationaliteit, herkomst, inkomen en de arbeids- en gezinssituatie. Doordat de data opgevraagd bij KSZ datawarehouse telkens met vertraging beschikbaar is, heeft de recentste beschikbare data betrekking op het jaar 2021. Deze data zijn echter nog niet beschikbaar waardoor de resultaten pas in het volgend rapport zullen worden gepubliceerd.

2 KERNCIJFERS VAN HET DIENSTENCHEQUESYSTEEM

2.1 OVERZICHT VAN HET BELANG VAN HET DIENSTENCHEQUESYSTEEM VOOR HET VLAAMS GEWEST

Dit deel geeft een overzicht van het belang van het systeem van de dienstencheques voor het Vlaamse Gewest. Onderstaande tabel geeft de kerncijfers weer over de omvang van het systeem van de dienstencheques en de belangrijkste actoren van het systeem. De gebruikers worden gedefinieerd als elke gebruiker die minstens 1 bestelling voor dienstencheques plaatste bij Sodexo en gedomicilieerd is in het Vlaamse Gewest. Voor de ondernemingen wordt gekeken naar alle ondernemingen die erkend zijn in het Vlaamse Gewest en naar de ondernemingen met maatschappelijke zetel in het Vlaamse Gewest.

Voor de werknemers die tewerkgesteld worden in het dienstenchequestelsel, wordt gekeken naar elke persoon waarvoor een Vlaamse dienstencheque werd ingediend bij de uitgiftemaatschappij².

Er wordt een overzicht van de evolutie van enkele kerncijfers van het dienstenchequestelsel per actor weergegeven. Het gaat om de kerncijfers van 2020 t.e.m. 2022. In volgende hoofdstukken worden deze cijfers uitgebreid besproken maar ook de evolutie van de voorgaande jaren wordt weergegeven. Deze cijfers zijn gebaseerd op de gegevens van de uitgiftemaatschappij en DWSE. Verder in het rapport zal voor de gebruikers en erkende ondernemingen nog dieper ingegaan worden op enkele typische profielkenmerken en tendensen, voor zover deze gegevens beschikbaar zijn binnen DWSE.

Tabel 1: Overzicht Kerncijfers dienstenchequestelsel 2020-2022

Actor		2020	2021	2022
Gebruikers	Aantal gebruikers die minstens 1 bestelling plaatsten	743.286	755.201	754.920
	Aantal uitgegeven dienstencheques	72.128.159	83.790.607	82.047.835
Ondernemingen	Aantal erkende ondernemingen actief in de loop van het jaar (met maatschappelijke zetel in Vlaanderen)	1267 (794)	1214 (753)	1175 (731)
	Aantal erkende ondernemingen op het einde van het jaar (met maatschappelijke zetel in Vlaanderen)	1216 (755)	1179 (734)	1108 (707)
	Aantal nieuwe erkenningen in het afgelopen jaar (met maatschappelijke zetel in Vlaanderen)	19 (17)	19 (16)	29 (24)
Werknemers (Sodexo)	Aantal uitbetaalde dienstencheques ³	72.947.559	82.717.311	81.329.684
	Aantal werknemers in de loop van het jaar	118.210	117.178	115.852

Bron: Sodexo + bewerking DWSE

2.2 AANTAL UITGEGEVEN EN TERUGBETAALDE DIENSTENCHEQUES

Figuur 1 geeft de evolutie van het aantal door Vlaamse gebruikers uitgegeven dienstencheques weer.

² Op elke dienstencheque dient het INSZ-nummer van de werknemer ingevuld te worden (digitaal of op papier). Dit zit nadien ook mee in de rapportering door de uitgiftemaatschappij

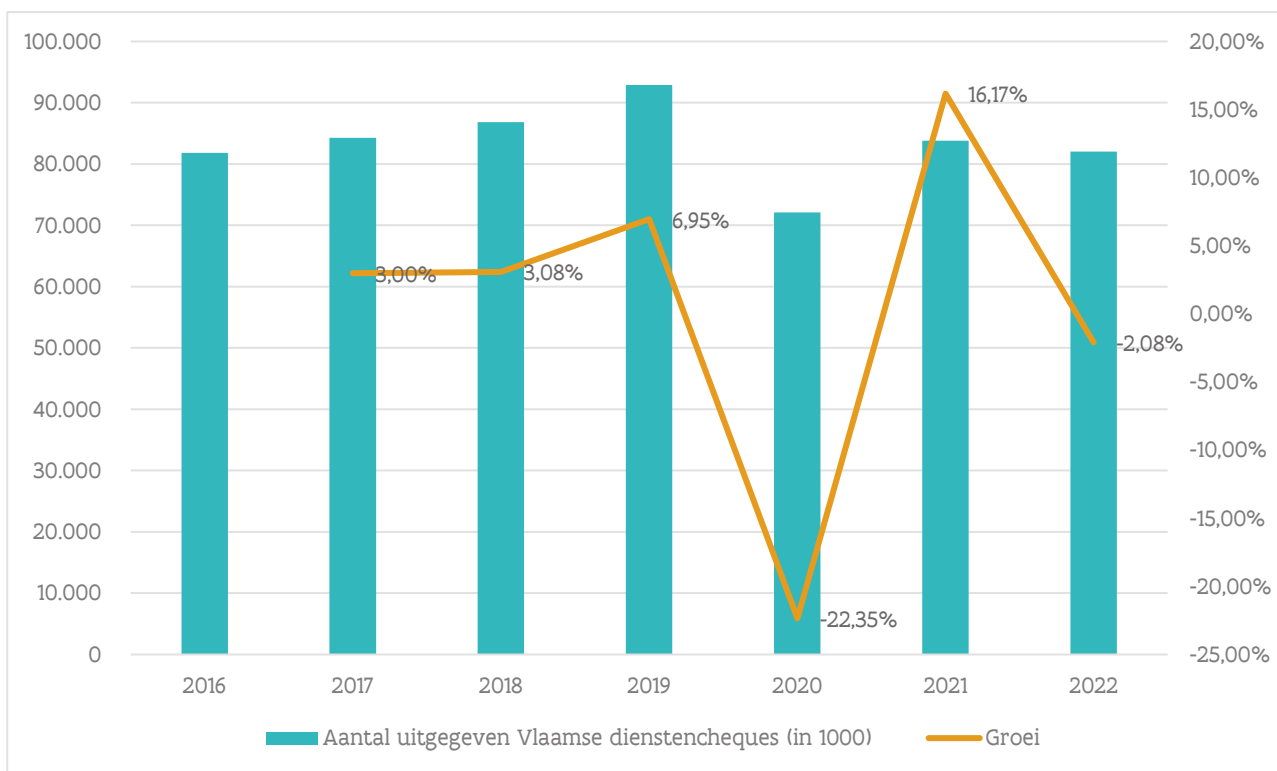
³ Aantal uitbetaalde cheques die door Vlaamse gebruikers werden aangekocht en in het jaar door de dienstencheque-ondernemingen ter terugbetaling werden ingediend bij de uitgiftemaatschappij

Sinds 2016 stellen we een quasi constante groei vast. De aankoop van dienstencheques blijft zo verder groeien tot en met 2019.

2020 is een zeer atypisch jaar met een duidelijke impact van de coronacrisis op de uitgegeven dienstencheques. We stellen een daling vast van 22,35% overheen het volledige jaar. Hoewel de uitzonderlijke piek eind 2019 als gevolg van de verlaging van de fiscale aftrek voor cheques aangekocht vanaf 1 januari 2020 nog een effect gehad zal hebben op de aankoop van dienstencheques in 2020, is het vooral het quasi volledig stilvallen van de activiteiten in de periode midden maart – midden mei, die ook de aankoop van cheques deed stilvallen. In 2021 stellen we terug een stijging in de aankoop vast. Het aantal uitgegeven dienstencheques bedraagt ongeveer 83,8 mln wat een groei is van 16,17% ten opzichte van 2020. Dit cijfer ligt echter nog steeds lager dan voor de coronacrisis.

In 2022 stellen we evenwel opnieuw een lichte daling vast ten opzichte van 2021. Het aantal uitgegeven dienstencheques bedraagt ongeveer 82,0 mln wat een daling is van 2,08% ten opzichte van 2021.

Figuur 1: Uitgegeven Vlaamse dienstencheques

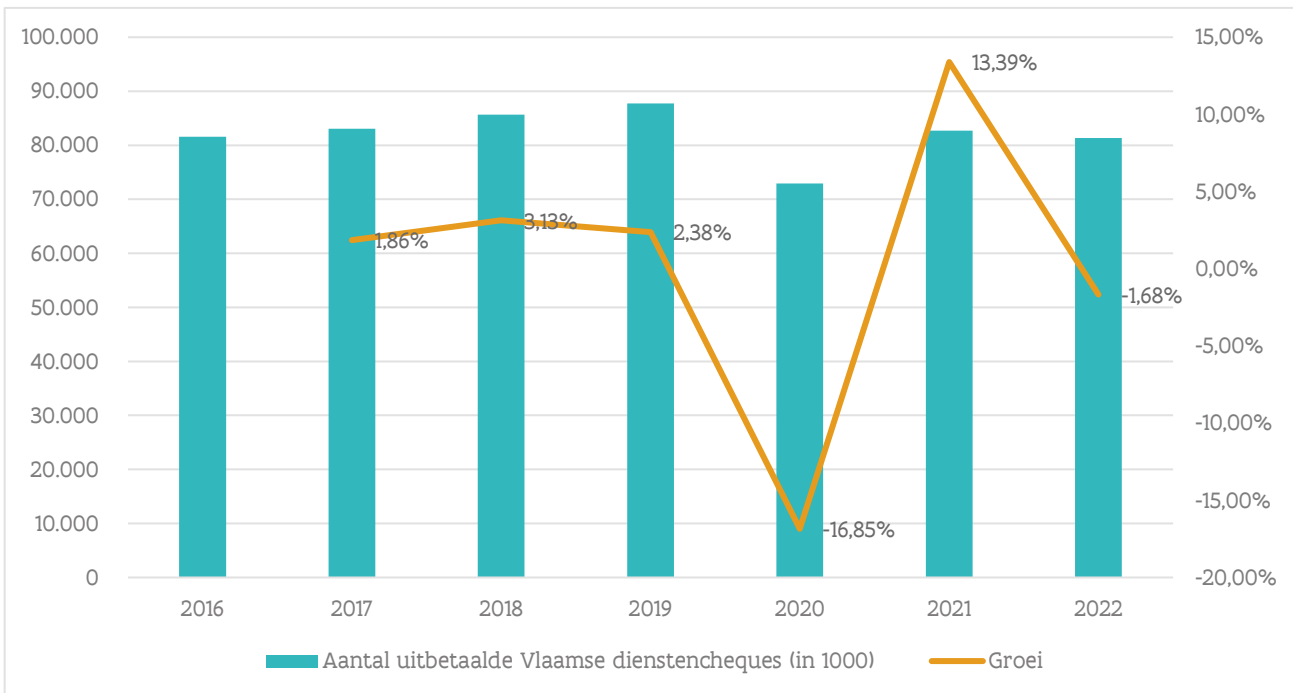


bron: Sodexo, bewerking DWSE

Figuur 2 geeft de evolutie van het aantal aan de ondernemingen uitbetaalde dienstencheques weer⁴. Net zoals bij het aantal uitgegeven cheques, zien we een stijging van het aantal uitbetaalde cheques sinds 2016. In 2020 daalt het aantal uitbetaalde cheques door de coronacrisis maar in 2021 stellen we terug een stijging vast van 13,39% ten opzichte van 2020. In 2022 zien we ook hier een lichte daling ten opzichte van 2022. Het aantal uitbetaalde cheques bedraagt ongeveer 81,3 mln.

⁴ Dit betreft enkel dienstencheques die door gebruikers met een domicilie in het Vlaams Gewest werden aangekocht.

Figuur 2: Evolutie aantal uitbetaalde Vlaamse Dienstencheques



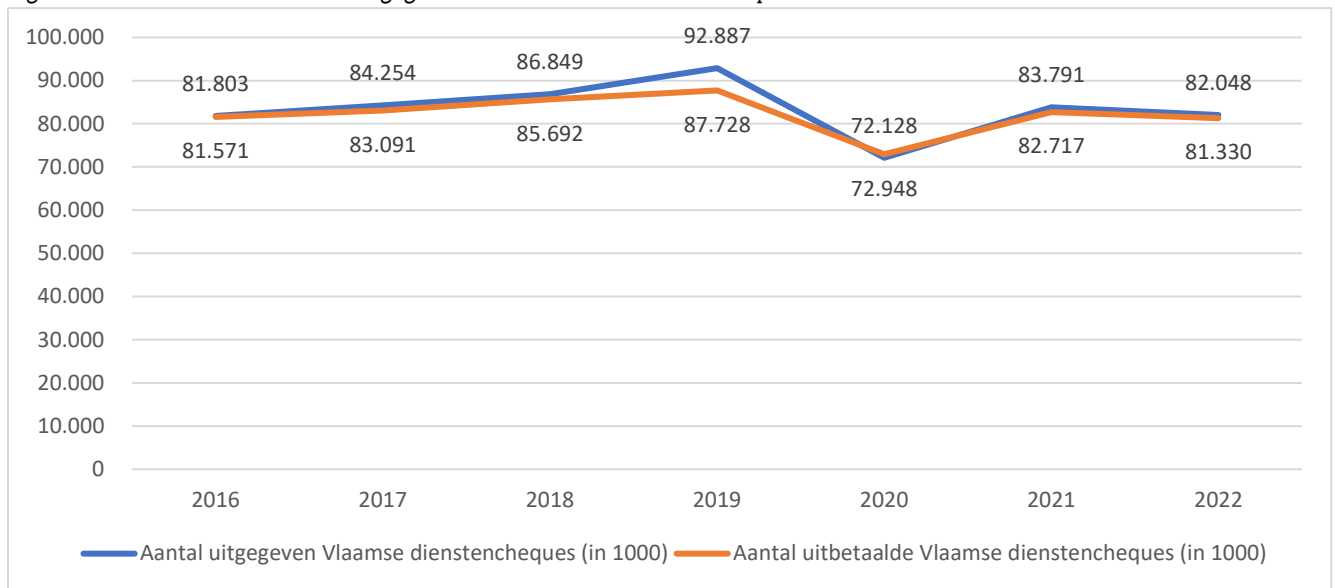
bron: Sodexo, bewerking DWSE

In figuur 3 worden beide gegevens samengebracht. De evolutie van het aantal uitgegeven en uitbetaalde dienstencheques wordt hier weergegeven. Daarbij worden boven en onder de grafieklijnen respectievelijk de absolute aantallen van de uitgegeven cheques en van de uitbetaalde cheques weergegeven. Het aantal uitgegeven cheques ligt steeds hoger dan het aantal uitbetaalde cheques. In 2016 was de stijging van het totaal aantal uitbetaalde cheques iets hoger dan de stijging in de aangekochte dienstencheques, terwijl dit in 2017 net iets lager was en in 2018 ongeveer gelijk. In 2019 verschillen de cijfers iets meer, door de grote piek in de aankoop eind 2019. In 2020 is er slechts een heel beperkt verschil tussen beide aantallen. In 2021 en 2022 ligt dit verschil iets hoger maar blijft redelijk beperkt.

De verschillen tussen aangekochte en uitbetaalde cheques over de jaren heen, zijn onder andere te verklaren doordat cheques kunnen vervallen indien deze niet tijdig gebruikt worden. Daarnaast zou de mogelijkheid tot omruiling of terugbetaling ook een verklaring kunnen zijn. Zo worden de terugbetaalde cheques wel opgenomen in de statistieken van de uitgegeven dienstencheques maar niet in de statistieken van de uitbetaalde dienstencheques doordat deze data enkel betrekking heeft op de uitbetaling aan erkende dienstencheque-ondernemingen.



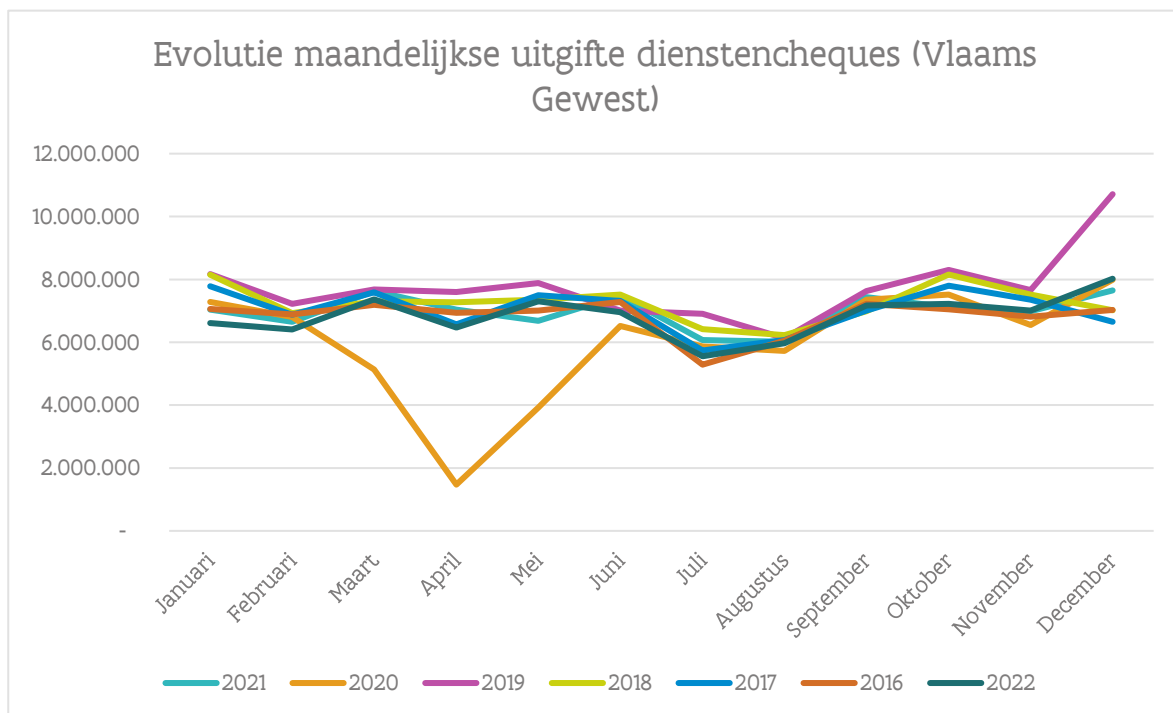
Figuur 3: Evolutie van het aantal uitgegeven en uitbetaalde dienstencheques Vlaams Gewest



bron: Sodexo, bewerking DWSE

In figuur 4 wordt het aankoopgedrag van de gebruikers van dienstencheques op maandelijkse basis vergeleken met de voorgaande jaren. Hier is duidelijk de grote impact van de coronacrisis zichtbaar. Tegen eind 2020 is dit grotendeels hersteld en stellen we in 2021 en 2022 een gelijkaardig verloop als de vorige jaren vast.

Figuur 4: Evolutie maandelijkse uitgifte dienstencheques Vlaams Gewest



bron: Sodexo, bewerking DWSE



2.3 GEBRUIKERS VAN DIENSTENCHEQUES

In dit hoofdstuk worden reeds enkele van de kerncijfers betreffende de dienstencheque gebruikers gedomicilieerd in het Vlaams Gewest besproken. In het deel “Analyse van de dienstencheque gebruiker” wordt een verdere analyse van het profiel van de gebruiker gemaakt.

2.3.1 Aantal dienstencheque gebruikers en evolutie sinds opstart van het systeem

Tabel 2 geeft de cijfers weer van het aantal actieve dienstencheque gebruikers sinds 2008, alsook de jaarlijkse groei van het totaal aantal gebruikers. Een gebruiker wordt als actief beschouwd als hij in het betrokken jaar minstens 1 maal dienstencheques besteld heeft en woonachtig is in Vlaanderen. Dit is een individueel gegeven. Binnen een gezin kunnen er meerdere dienstencheque gebruikers zijn, maar op basis van de gegevens gekend bij DWSE, weten we niet of zij al dan niet tot hetzelfde gezin (of tot een koppel) behoren.

Tabel 2: Evolutie actieve gebruikers van het stelsel dienstencheques

Periode	Actieve Vlaamse Gebruikers	Groei Vlaamse Gebruikers
2008	349.005	
2009	407.794	16,84%
2010	460.957	13,04%
2011	504.259	9,39%
2012	544.239	7,93%
2013	582.108	6,96%
2014	603.132	3,61%
2015	642.012	6,45%
2016	668.066	4,06%
2017	714.762	6,99%
2018	744.930	4,22%
2019	776.461	4,23%
2020	743.286	-4,27%
2021	755.201	1,60%
2022	754.920	-0,04%

bron: Sodexo, bewerking DWSE

Sinds de start van het stelsel, stijgt het aantal Vlaamse gebruikers ieder jaar. Enkel in 2020 was er een daling. De uitzonderlijke omstandigheden, met enkele maanden waarin zeer beperkte activiteiten werden uitgevoerd omwille van corona, verklaren deze tendens. In 2021 stellen we terug een stijging vast.

In 2022 bleef het aantal gebruikers redelijk constant ten opzichte van 2021. Er zijn 754.920 gebruikers actief in het Vlaamse dienstenchequestelsel, hiervan waren er 70.901 nieuwe gebruikers, die voor het eerst toegetreden zijn tot het Vlaamse systeem.

2.3.2 Frequentie van het dienstenchequegebruik

In 2021 kende het stelsel 755.201 actieve Vlaamse gebruikers die samen een totaal van ongeveer 83,2 mln cheques aankochten. In 2022 kende het stelsel 754.920 actieve Vlaamse gebruikers, die samen een totaal van ongeveer 82,0 mln. cheques aankochten. Dit betekent een gemiddeld aantal van 110 aangekochte cheques per gebruiker voor 2021 en van 109 cheques voor 2022. Dit komt overeen met een equivalent van respectievelijk 2,1 en diensturen per week. In tabel 4 wordt de evolutie van de laatste 10 jaar van het aantal aangekochte dienstencheques per gebruiker weergegeven.

Tabel 3: Aantal aangekochte dienstencheques per gebruiker

Periode	Aantal per gebruiker	Aantal uren per week
2011	132	2,5
2012	138	2,7
2013	129	2,5
2014	118	2,3
2015	123	2,4
2016	122	2,4
2017	118	2,3
2018	117	2,2
2019	120	2,3
2020	97	1,9
2021	110	2,1
2022	109	2,1

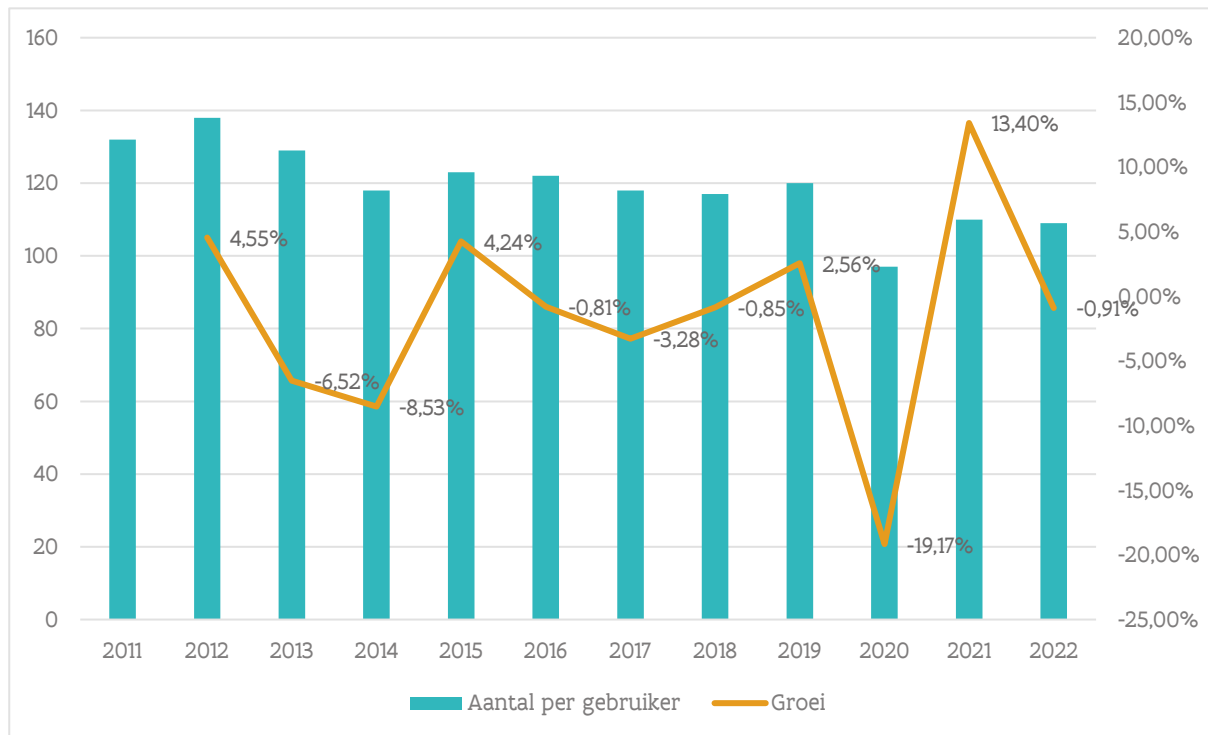
bron: Sodexo, bewerking DWSE

In figuur 5 wordt de evolutie van het aantal aangekochte dienstencheques per gebruiker voor de periode 2011-2022 ook afgebeeld. Hieruit blijkt dat de Vlaamse gebruiker sterk beïnvloed geweest is door de prijsstijgingen in 2013 en 2014, met een daling van 6,5% en 8,5% in het gemiddelde gebruik. Dit effect werd deels rechtgetrokken in 2015-2016, maar dit lijkt niet meer verdergezet te worden vanaf 2017. Het gemiddelde verbruik neemt zelfs opnieuw af, tot 117 aangekochte cheques op jaarbasis per gebruiker in 2018 en 120 cheques per gebruiker in 2019. De lichte stijging in 2019 valt waarschijnlijk volledig toe te wijzen aan de enorme piek in de aankoop, voorafgaand aan de verlaging van de fiscale aftrek.



De groei van het dienstenchequestelsel lijkt dus voornamelijk toe te wijzen aan de nieuwe gebruikers, want het gemiddelde verbruik stagneert of dat meerdere individuen binnen hetzelfde gezin zich inschrijven als gebruiker om zo aan fiscale optimalisatie te doen. In 2020 merken we dan zeer duidelijk de enorme impact van de coronacrisis. In 2021 zien we een heropleving van zowel het aantal aangekochte cheques per gebruiker als het aantal gepresteerde uren per week. In 2022 blijft het constant.

Figuur 5: Evolutie van het aantal aangekochte dienstencheques per gebruiker



bron: Sodexo, bewerking DWSE

In tabel 4 wordt het detail van de evolutie in aantal ondernemingen weergegeven voor de periode 2020-2022. Dit illustreert opnieuw de dynamiek die al enkele jaren aanwezig is in de sector, waarbij een aantal nieuwe ondernemingen een erkenning verkrijgt, maar een groter aantal ondernemingen uit het systeem stapt, zowel vrijwillig, door stopzetting, fusie of overname van de activiteiten, als ten gevolge van een intrekking van hun erkenning, ambtshalve of via de erkenningscommissie. Desalniettemin merken we dat het aantal intrekkingen daalt overheen de jaren.

Voor de nieuwe erkenningen, zijn de cijfers voor 2021 redelijk stabiel gebleven in vergelijking met het jaar voordien maar de daling van het aantal erkende ondernemingen is reeds enkele jaren ingezet.

Tabel 4: Evolutie aantal Erkende Ondernemingen in periode 2020-2022

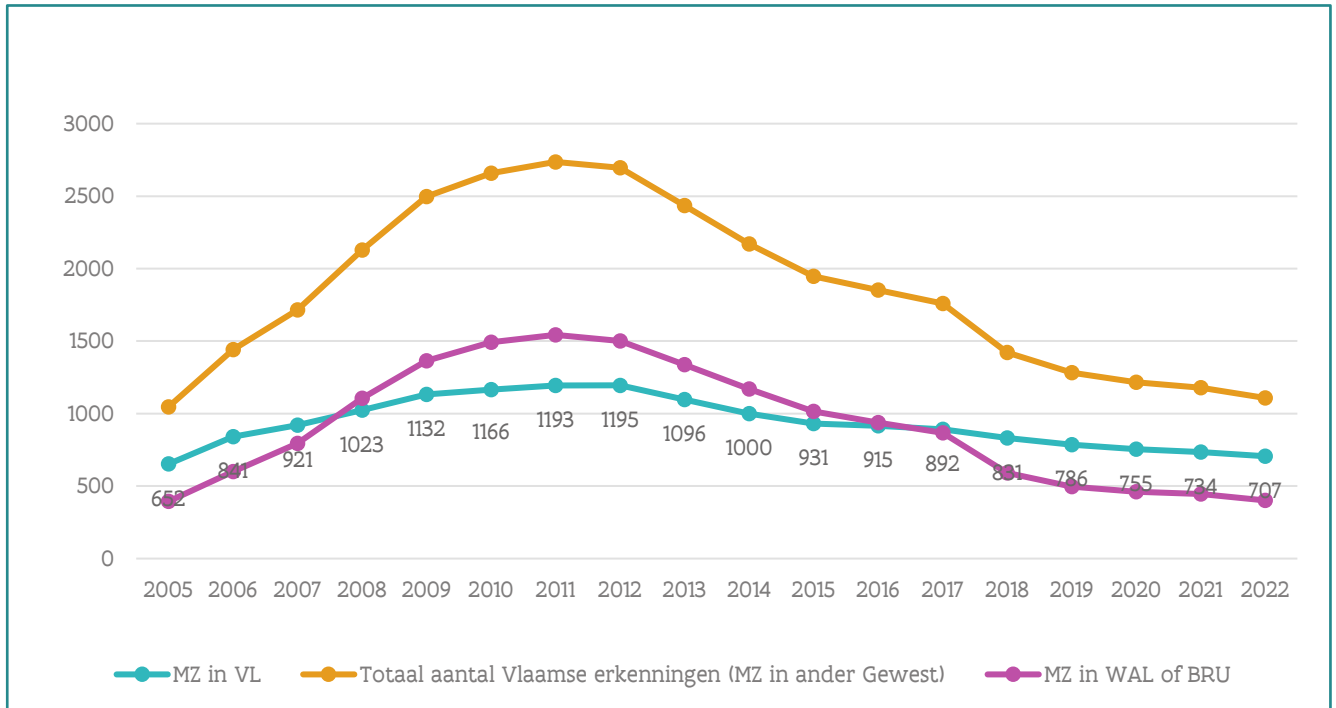
	2020			2021			2022		
	MZ in Vlaams Gewest	MZ buiten Vlaams Gewest	Totaal	MZ in Vlaams Gewest	MZ buiten Vlaams Gewest	Totaal	MZ in Vlaams Gewest	MZ buiten Vlaams Gewest	Totaal
Aantal ondernemingen begin van het jaar	786	496	1282	755	461	1216	734	445	1175
Intrekking/stopzetting	53	32	85	37	19	56	51	50	101
Nieuwe erkenningen	17	2	19	16	3	19	24	6	29
Aantal ondernemingen eind van het jaar⁵	755	461	1216	734	445	1179	707	401	1108

bron: DWSE

In figuur 6 wordt de evolutie van het aantal erkende ondernemingen voor het Vlaams Gewest weergegeven, alsook op nationaal niveau, sinds 2005. Voor ondernemingen met maatschappelijke zetel in Vlaanderen, maar ook nationaal, daalt het aantal sinds 2012. Dit is een teken dat de dienstenchequemarkt zich aan het consolideren is en niet-winstgevende, niet-efficiënte spelers uit de markt worden verdreven. Deze daling staat in contrast met de groei van het aantal gebruikers en aantal aangekochte dienstencheques. De spelers die dus in de markt blijven, groeien wel en hun positie wordt sterker. Op die manier zullen kleinere en/of niet-efficiënte spelers ook in de toekomst hoogstwaarschijnlijk verder uit de markt verdwijnen.

⁵ Als de som gemaakt wordt van alle nieuwe erkenningen en intrekkingen, wordt een lichte afwijking vastgesteld in de verdeling tussen de gewesten. Dit valt voornamelijk te verklaren door het verhuizen van de maatschappelijke zetels tussen de verschillende gewesten. Daarnaast werd ook een fout vastgesteld in de applicatie van het Departement WSE, waardoor de erkenning van 1 onderneming onterecht werd ingetrokken in 2018. Dit werd rechtgezet in de loop van 2019.

Figuur 6: Evolutie aantal erkende ondernemingen (2005-2022)



bron: DWSE

2.5 WERKNEMERS IN DE DIENSTENCHEQUESECTOR

In dit hoofdstuk wordt de evolutie van het aantal werknemers in het dienstenchequestelsel besproken. Deze gegevens zijn afkomstig van DWSE, die via de gegevensstroom met de uitgiftemaatschappij een zicht heeft op de INSZ-nummers van de dienstenchequewerknemers die op de dienstencheques werden ingevuld. Het is immers verplicht voor erkende ondernemingen om het INSZ-nummer van de werknemer in te vullen op de dienstencheque, zowel elektronische als papieren, vooraleer de cheque in te dienen voor uitbetaling.

Voor dit hoofdstuk houden we geen rekening met de datagegevens van de KSZ. De populatie werknemers die op deze manier wordt gecapteerd, wijkt af van de populatie die bij de KSZ wordt geregistreerd. De gegevens van DWSE geven weer welke werknemers met Vlaamse dienstencheques werden tewerkgesteld, dus bij gebruikers met domicilie in Vlaanderen. Bovendien is de datakwaliteit van deze gegevens niet 100%, doordat het inlezen van de INSZ-nummers op papieren cheques niet altijd correct verloopt enerzijds en anderzijds doordat een gebruiker soms per vergissing het eigen INSZ-nummer invult.

Naast de betere datakwaliteit is het voordeel van de KSZ-populatie dat ze verrijkt kan worden met diverse profielgegevens waarover DWSE niet beschikt. Het nadeel van deze dataset is de laattijdige beschikbaarheid van deze gegevens waardoor deze gegevens betrekking hebben op 2021 of zelfs nog eerder voor bepaalde variabelen, en niet op 2022 zoals de data van Sodexo.



Een diepgaandere analyse van het profiel van dienstenchequewerknemers op basis van de KSZ-gegevens, met aandacht voor leeftijd, geslacht, nationaliteit resp. herkomst en de gezinssituatie van de werknemer, alsook een aantal jobkenmerken, zal apart worden opgenomen in een ander rapport. De KSZ-gegevens waren namelijk bij het opstellen van dit rapport nog niet beschikbaar.

Tabel 5 geeft de evolutie weer tussen 2016 en 2022 van het aantal werknemers in het Vlaamse dienstenchequestelsel. We hebben de datakwaliteit van de DWSE-gegevens trachten te verbeteren door enkel de leesbare INSZ-nummers op papieren cheques mee in rekening te brengen, door geen rekening te houden met INSZ-nummers waarvoor in het volledige jaar slechts 1 cheque werd ingediend en door een controle uit te voeren op de modulo in het INSZ-nummer.

Tabel 5: Dienstenchequewerknemers die met Vlaamse dienstencheques worden tewerkgesteld

	Aantal dienstencheque werknemers	Jaarlijkse groei
2016	113.997	
2017	118.544	+3,99%
2018	121.774	+2,72%
2019	123.741	+1,62%
2020	118.210	-4,47%
2021	117.178	-0,87%
2022	115.852	-1,13%

bron: Sodexo, bewerking DWSE

Het aantal personen dat een job vindt in het dienstenchequestelsel bleef de afgelopen jaren verder groeien. Na 2017 waren de groeicijfers wel zwakker dan in de beginjaren, toen het stelsel nog in volle uitbouw was, maar we stelden nog steeds een gestage stijging van de tewerkstelling vast, conform met de verdere toename van het aantal aangekochte dienstencheques en het aantal gebruikers. In 2020 nam het aantal werknemers dat met Vlaamse dienstencheques werd tewerkgesteld voor het eerst af (-4,47%). Ook in 2021 stellen we nog steeds een daling vast maar deze daling is kleiner dan de daling in 2020. In 2022 zien we nog steeds een daling. Deze daling is groter dan in 2021 maar kleiner dan in 2020. De dalingen zijn vermoedelijk het gevolg van de coronacrisis.

3 ANALYSE VAN DE DIENSTENCHEQUEGEBRUIKER

3.1 PROFIEL VAN DE DIENSTENCHEQUEGEBRUIKER

Onderstaande cijfers geven een beschrijving van de dienstenchequegebruikers met domicilie in Vlaanderen. Onder actieve dienstenchequegebruikers wordt verstaan elke gebruiker die minstens één bestelling voor dienstencheques plaatste bij Sodexo in de loop van 2022. We vergelijken het profiel van de dienstenchequegebruiker met de Vlaamse volwassen bevolking, zodat we kunnen zien welke groepen onder- of oververtegenwoordigd zijn in de populatie van dienstenchequegebruikers.



Tabel 6 geeft een beschrijving weer van de dienstencheque gebruikers met domicilie in Vlaanderen. In 2022 zijn er 754.920 actieve dienstencheque gebruikers geteld. De term 'gebruiker' is relatief: het gaat om de persoon die de dienstencheques bestelt. Wanneer het huishouden uit meer dan één persoon bestaat, zijn er in feite meerdere gebruikers van de diensten die via dienstencheques worden aangeboden. Het profiel blijft stabiel overheen de jaren. De cijfers van 2021 en 2022 zijn zeer gelijkaardig.

Tabel 6: Geslacht, leeftijd en woonplaats van de dienstenchequegebruiker 2020-2022

Totaal		2021		2022	
		Aantal gebruikers	DC Aandeel gebruikers	Aantal gebruikers	DC Aandeel gebruikers
Actieve gebruikers		755.201	100%	754.920	100%
Geslacht	Man	306.037	40,52%	303.936	40,26%
	Vrouw	449.164	59,48%	450.984	59,74%
Leeftijd	Jonger dan 30 jaar	29.305	3,88%	28.028	3,71%
	30-39 jaar	133.713	17,71%	133.816	17,73%
	40-49 jaar	151.363	20,04%	150.173	19,89%
	50-59 jaar	149.578	19,81%	148.343	19,65%
	60-69 jaar	101.943	13,50%	104.186	13,80%
	70-79 jaar	88.343	11,70%	89.437	11,85%
	80 jaar of ouder	100.956	13,37%	100.937	13,37%
	Woonplaats	Antwerpen	208.314	27,58%	209.498
	Limburg	91.385	12,10%	90.253	11,96%
	Oost-Vlaanderen	164.426	21,77%	164.614	21,81%
	Vlaams-Brabant	141.359	18,72%	142.970	18,94%
	West-Vlaanderen	149.552	19,80%	147.556	19,55%

bron: Sodexo, bewerking DWSE

Het merendeel van de dienstenchequegebruikers is vrouw. Dit is het geval zowel in 2021 (59,48%) als in 2021 (59,74%).

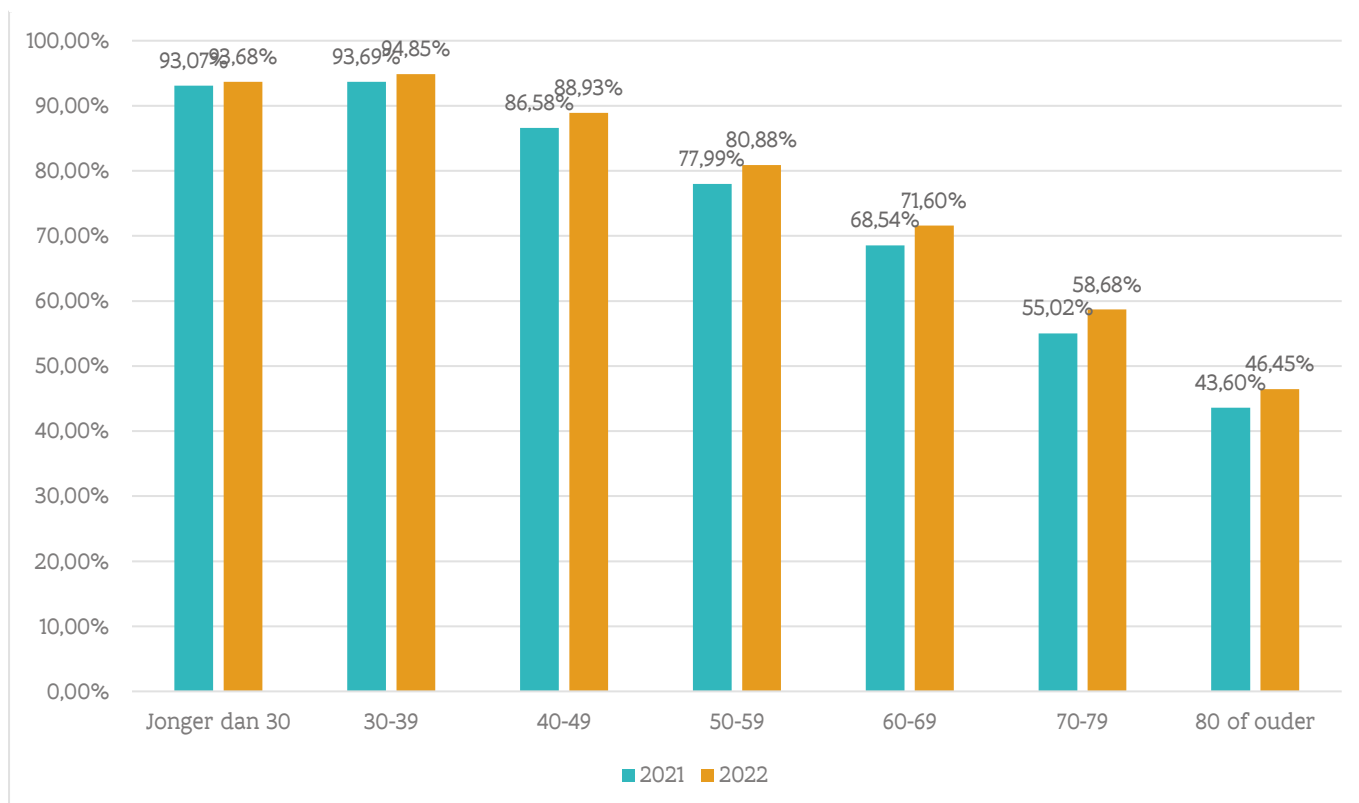
Daarnaast bevindt het grootste aandeel dienstenchequegebruikers zich in de leeftijdsklasse 40- t.e.m. 49-jarigen (20,04% in 2021 en 19,89% in 2022). Die groep is bovendien oververtegenwoordigd in vergelijking met hun aandeel in de Vlaamse volwassen bevolking (16,07%). Een waarschijnlijke verklaring hiervoor is dat het groot gebruik van dienstencheques in de actieve leeftijdsgroepen bevestigt dat dienstencheques de combinatie tussen gezin en werk, één van de drie doelstellingen van het stelsel, ondersteunen. De tweede grootste groep bevindt zich in de leeftijdsklasse 50- t.e.m. 59-jarigen (19,81% in 2021 en 19,65% in 2022). De volgende groep zijn de gebruikers die zich in de leeftijdsklasse van de 30 t.e.m. 39-jarigen bevinden (17,71% in 2021 en 17,73% in 2022). Verder zijn er ook gebruikers die 80 jaar zijn of ouder. Zowel in 2021 als in 2022 bedroeg dit aandeel 13,37%. Dit is bijna dubbel zoveel als het aandeel 80-plussers in de Vlaamse bevolking (7,66%). Dienstencheques zijn van groot belang voor het verbeteren van de levenskwaliteit bij oudere gebruikers en stellen hen, samen met andere voorzieningen, waarschijnlijk in staat om langer thuis te blijven wonen. Tot slot is maar een klein aandeel van de gebruikers jonger dan 30 jaar (3,88% in 2021 en 3,71% in 2022).

Ook op vlak van woonplaats zien we weinig verandering. De meeste gebruikers wonen in Antwerpen (27,58% in 2021 en 27,75% in 2022) gevolgd door Oost-Vlaanderen (21,77% in 2021 en 21,81% in 2022), West-Vlaanderen (19,80% in 2021 en 19,55% in 2022), Vlaams-Brabant (18,72% in 2021 en 18,94% in 2022) en Limburg (12,10% in 2021 en 11,96% in 2022). Deze aandelen liggen grotendeels in de lijn van de regionale spreiding van de gehele Vlaamse volwassen bevolking. In West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant zijn dienstencheque gebruikers licht oververtegenwoordigd vergeleken met de volwassen Vlaamse bevolking.

3.2 GEBRUIK ELEKTRONISCHE DIENSTENCHEQUES

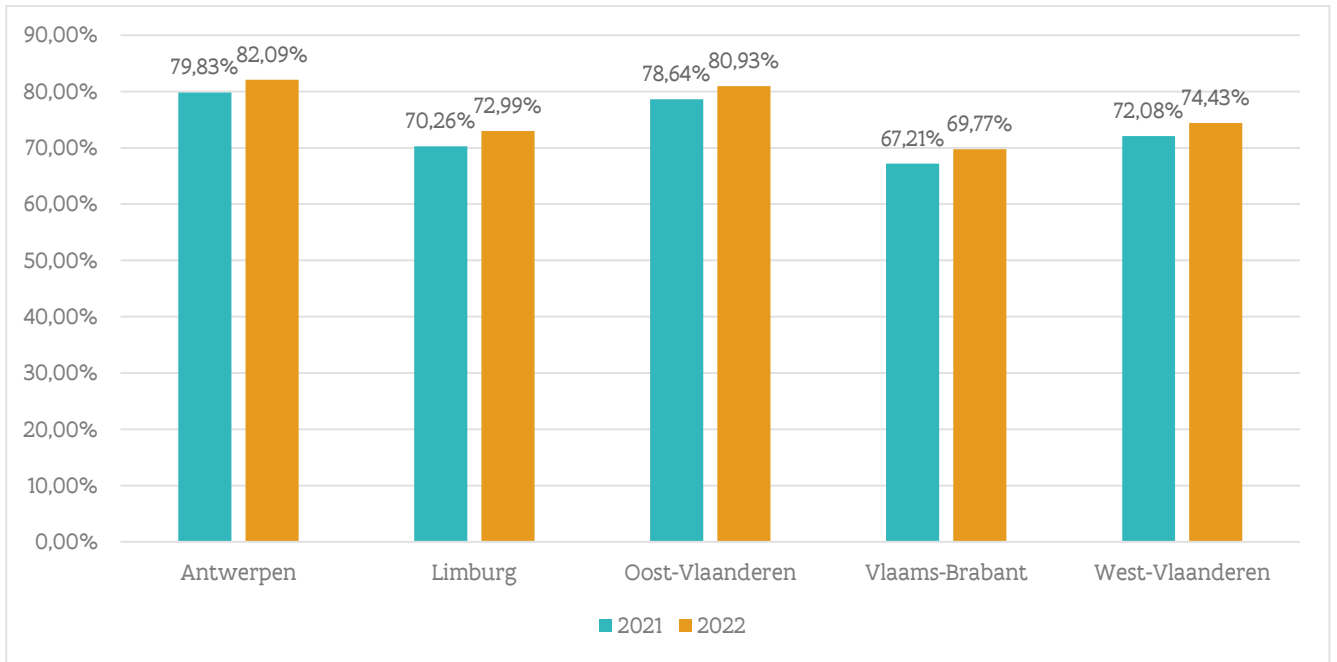
Sinds 2016 stellen we een stijging in het aandeel elektronische dienstencheques vast. In 2022 maakten 76,92% van de gebruikers gebruik van elektronische dienstencheques.

Figuur 7: Aandeel gebruikers met elektronische dienstencheques per leeftijdscategorie (2021-2022)



Daarnaast zien we in figuur 8 dat de provincies waar het meeste aantal gebruikers wonen, ook in verhouding het hoogste aantal gebruikers van elektronische dienstencheques. In Antwerpen waren er in 2022 82,09% gebruikers die gebruik maakten van elektronische dienstencheques. Voor Oost-Vlaanderen bedroeg het aandeel 80,93%. Vlaams-Brabant kent nog steeds het laagste aandeel gebruikers van elektronische cheques. Overheen de verschillende leeftijdscategorieën zien we ook een algemene stijging tussen 2021-2022 bij alle provincies.

Figuur 8: Aandeel gebruikers met elektronische dienstencheques per provincie in het Vlaams Gewest (2021-2022)



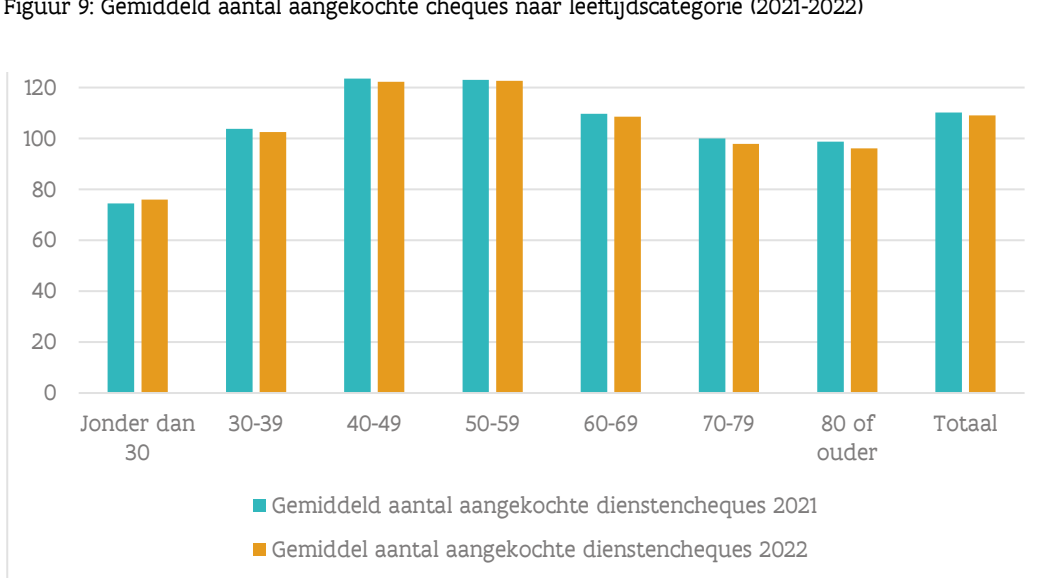
bron: Sodexo, bewerking DWSE



3.3 FREQUENTIE VAN HET GEBRUIK VAN DIENSTENCHEQUES

In figuur 9 wordt het gemiddeld aantal aangekochte cheques op jaarbasis per leeftijdscategorie weergegeven voor 2021 en 2022. Over het algemeen is het gemiddeld aantal aangekochte cheques constant gebleven. Dit geldt voor alle leeftijdscategorieën.

Figuur 9: Gemiddeld aantal aangekochte cheques naar leeftijdscategorie (2021-2022)



Bron: Sodexo, bewerking DWSE

Daarnaast zien we weinig verandering in de verhouding van het gebruik naar leeftijd. Het blijft het hoogst bij veertigers en vijftigers, dikwijls een drukke levensfase met opgroeiende kinderen en een baan. De groep zestigers is de op twee na grootste verbruikers. Opvallend is dat deze groep sterk achtervolgd wordt door de groep 30-39-jarigen. Bij de gebruikers boven de 70 jaar valt de aankoop iets sterker terug, waarschijnlijk omdat op dat moment de zorg voor de kinderen wegvalt, ze vaker alleenstaand zijn, vaker kleiner gaan wonen of net minder financiële middelen hebben. Het verbruik binnen de gebruikers onder de 30 jaar tot slot, is beduidend lager dan in de andere leeftijdsgroepen. Mogelijk spelen financiële motieven hier een rol, aangezien deze leeftijdsgroep doorgaans nog minder ver staat in de professionele loopbaan, alsook het feit dat ze mogelijk in een kleinere woning leven en er nog geen kinderen in het huishouden zijn, waardoor de huishoudelijke taken minder omvangrijk zijn.

3.4 ANALYSE VAN DE NIEUWE GEBRUIKERS

In tabel 7 wordt gefocust op de gebruikers die in 2022 voor het eerst dienstencheques hebben besteld.

In 2022 telden we 70.640 nieuwe gebruikers. Dit is een daling ten opzichte van 2021. Bij de nieuwe gebruikers is de totale bevolkingsgroep onder de 39 jaar het grootst. Vooral de groep van nieuwe gebruikers tussen 30 en 39 jaar is het grootst. Dit wijst er nogmaals op dat dienstencheques hoogstwaarschijnlijk de combinatie tussen gezin en werk in de drukke levensfase, één van de drie doelstellingen van het stelsel, ondersteunen.

Bij de leeftijdsgroepen boven de 40 jaar ligt het aandeel nieuwe gebruikers steeds lager naarmate de stijging in leeftijd. Enkel bij de leeftijdsgroepen boven de 70 jaar neemt het aandeel licht toe.

Als we kijken naar de regionale spreiding van de nieuwe gebruikers, zijn alle provincies quasi evenredig vertegenwoordigd met hun aandeel in de totale dienstenchequepopulatie.

Tabel 7: Leeftijd en woonplaats nieuwe dienstenchequegebruikers

		Aantal nieuwe DC gebruikers	Aandeel in nieuwe DC gebruikers	Aandeel in totaal aantal DC gebruikers
Leeftijd	Minder dan 30j.	10.758	15,23%	1,43%
	30-39j.	17.731	25,10%	2,35%
	40-49j.	9.646	13,66%	1,28%
	50-59j.	8.347	11,82%	1,11%
	60-69j.	6.895	9,76%	0,91%
	70-79j.	8.210	11,62%	1,09%
	80j. of meer	9.053	12,82%	1,20%
	Totaal	70.640	100%	9,36%
Woonplaats	Antwerpen	19.797	28,03%	2,62%
	Limburg	8.415	11,91%	1,11%
	Oost-Vlaanderen	15.663	22,17%	2,07%
	Vlaams-Brabant	13.785	19,51%	1,83%
	West-Vlaanderen	12.968	18,36%	1,72%
	Totaal	70.640	100%	9,36%

bron: Sodexo, bewerking DWSE

3.5 TYPE HUISHOUDELIJKE ACTIVITEITEN

Een dienstencheque kan gebruikt worden voor hulp bij verschillende types huishoudelijke activiteiten:

- Poetshulp
- Strijkhulp buitenshuis
- Boodschappendienst
- Mindermobielenvervoer

Als een cheque wordt ingediend door een erkende onderneming wordt door de uitgiftemaatschappij ook ingelezen voor welk type activiteit de cheque wordt ingediend.

In tabel 8 wordt weergegeven wat de verhouding van de verschillende type activiteiten is binnen het totaal aantal ingediende cheques in 2021-2022. Bij elektronische cheques kan slechts één activiteit worden ingegeven, bij een papieren cheque kan een gebruiker meerdere vakjes aankruisen of kan de cheque onleesbaar zijn, waardoor er enige ruis op deze data zit. Dit is echter beperkt ten opzichte van het volledige aantal cheques dat wordt ingediend (zie onderste rij: combinatie of onleesbaar).

In 2022 is er weinig veranderd ten opzichte van 2021. Poets hulp blijft veruit de grootste categorie. Bij de andere activiteiten liggen de aandelen veel lager. Ten opzichte van het totale verbruik op jaarbasis, is het aandeel van de boodschappendienst en het mindermobielenvervoer zelfs bijna verwaarloosbaar.

Tabel 8: Aantal ingediende dienstencheques per type activiteit (2020-2021)

Soort	2021		2022	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Poets hulp	81.124.133	96,57%	78.912.201	96,27%
Strijkhulp	2.545.355	3,03%	2.746.940	3,35%
Boodschappendienst	41.015	0,05%	26.416	0,03%
Mindermobielenvervoer	139.101	0,17%	155.088	0,19%
Combinatie of leeg	154.275	0,18%	126.047	0,15%

bron: Sodexo, bewerking DWSE

4 ANALYSE VAN DE ERKENDE DIENSTENCHEQUE-ONDERNEMING

4.1 ALGEMENE EVOLUTIE

Sinds de regionalisering stellen we een sterke daling vast van het aantal erkende ondernemingen in het Vlaams Gewest.

Deze daling heeft 2 belangrijke oorzaken:

- Enerzijds zijn er veel ondernemingen waarvan de erkenning federaal werd toegekend en die initieel dus ook in Vlaanderen waren erkend, die nadien hun erkenning zijn verloren omwille van inactiviteit in Vlaanderen. (vanaf 1 januari 2018 pas technisch mogelijk)
- Anderzijds merken we een toenemende consolidatiebeweging in de markt, waarbij spelers uit de markt verdwijnen via een faillissement of een schaalvergroting in kader van beperkte rentabiliteit. (evolutie vanaf 2016)

In tabel 10 en figuur 39 wordt de evolutie van het aantal erkende ondernemingen in het Vlaams Gewest weergegeven. Hierbij wordt een onderverdeling gemaakt naargelang het gewest van de maatschappelijke zetel van de onderneming. De aantallen op jaarbasis geven de situatie weer op het einde van het jaar.

De sterkere daling vanaf 2018 valt te verklaren doordat er pas begin 2018 gestart kon worden met het intrekken van erkenningen wegens inactiviteit, omwille van technische redenen. Daarnaast legt de wetgeving ook op dat de intrekking wegens inactiviteit moet gebeuren door de 12 maanden waarin geen dienstencheques worden ingediend te rekenen vanaf de datum van erkenning.

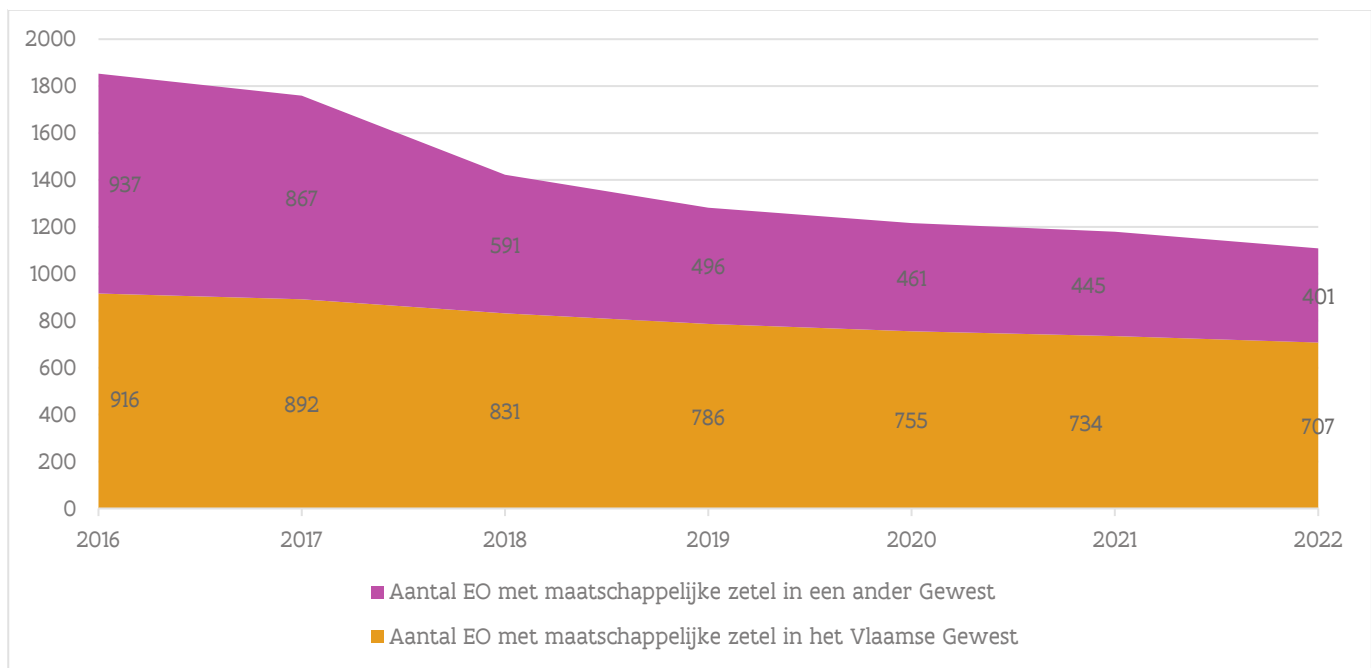
Daardoor kan er pas sinds eind 2018, na verloop van een volledig jaar, een correcter en representatiever beeld gegeven worden van de ondernemingen die nog erkend zijn in Vlaanderen, maar met maatschappelijke zetel buiten het Gewest.

De evolutie die we nu nog waarnemen, geeft beter het werkelijke verloop weer in de markt. Net zoals in 2020, was er een lichte daling in 2021.

Tabel 9: Evolutie van het aantal erkende dienstencheque-ondernemingen (2016-2022)

Jaar	Aantal EO met maatschappelijke zetel in het Vlaamse Gewest	Aantal EO met maatschappelijke zetel in een ander Gewest	Totaal erkende ondernemingen in Vlaanderen ⁶
2016	916	937	1853
2017	892	867	1759
2018	831	591	1422
2019	786	496	1282
2020	755	461	1216
2021	734	445	1179
2022	707	401	1108

Figuur 10: Evolutie van het aantal erkende dienstencheque ondernemingen (2016-2022)



bron: DWSE

⁶ Als de som gemaakt wordt van alle nieuwe erkenningen (punt 3) en intrekkingen (punt 4) in 2019 en 2020, wordt een lichte afwijking vastgesteld in de verdeling tussen de gewesten. Dit valt voornamelijk te verklaren door het verhuizen van de maatschappelijke zetels tussen de verschillende gewesten. Daarnaast werd ook een fout vastgesteld in de applicatie van het Departement WSE, waardoor de erkenning van 1 onderneming onterecht werd ingetrokken in 2018. Dit werd rechtgezet in de loop van 2019.

4.2 EVOLUTIE PER TYPE ONDERNEMING

In tabel 10 wordt dieper ingegaan op de evolutie van de Vlaamse dienstenchequemarkt volgens de verschillende types ondernemingen. We zien weinig verandering ten opzichte van 2021. Verder zijn het aantal handelsvennootschappen, het aantal natuurlijke personen, OCMW's en VZW's licht gedaald.

Tabel 10: Overzicht erkende dienstencheque-ondernemingen per type (2021-2022)

Type	Aantal erkende ondernemingen in Vlaanderen eind 2021				Aantal erkende ondernemingen in Vlaanderen eind 2022			
	MZ in Vlaams Gewest	MZ in ander Gewest	Totaal	Aandeel	MZ in Vlaams Gewest	MS in ander Gewest	Totaal	Aandeel
Gemeente	1	1	2	0,17%	1	1	2	0,18%
Handelsvennootschappen	388	329	717	60,81%	376	304	680	61,37%
Natuurlijke persoon	50	30	80	6,79%	49	24	73	6,59%
OCMW	140	9	149	12,64%	133	10	142	12,82%
VZW	155	76	231	19,59%	148	62	210	18,95%
Totaal	734	445	1179	100%	707	401	1108	100%

bron: DWSE

4.3 NIEUWE ERKENNINGEN PER TYPE ONDERNEMING

Ondanks de dalende trend in de sector, worden er nog nieuwe erkenningen toegekend. In tabel 11 weergegeven hoeveel nieuwe erkenningen werden toegekend in 2022, met opdeling naar type onderneming.

Het zijn voornamelijk handelsvennootschappen die in 2022 nieuw erkend zijn als dienstencheque-onderneming. Het gaat om 24 van de 29 nieuwe erkenningen. Bij de overige nieuwe erkenningen gaat het om ofwel een natuurlijke persoon ofwel een VZW.

4.5.1 Naar type onderneming

In tabel 13 kan de verdeling van het aantal terugbetaalde dienstencheques per type onderneming en per gewest van de maatschappelijke zetel teruggevonden worden. In tabel 15 wordt de verdeling van het aantal actieve erkende ondernemingen per type onderneming en per gewest van de maatschappelijke zetel weergegeven. Het zijn het nog steeds de handelsvennootschappen met maatschappelijke zetel in Vlaanderen die een groter aandeel in het aantal cheques vertegenwoordigen. Zij zijn over het algemeen ook de grootste groep.

Tabel 13: Aantal terugbetaalde dienstencheques per type onderneming (2022)

Type Onderneming	MZ in ander gewest		MZ in Vlaams Gewest		Totaal
	Aantal terugbetaalde dienstencheques	Aandeel in totaal aantal DC	Aantal terugbetaalde dienstencheques	Aandeel in totaal aantal DC	
Gemeente	200	0,00%	32.778	0,05%	32.978
Handelsvennootschap	12.533.968	85,04%	52.827.586	79,33%	65.361.554
Natuurlijke persoon	62.480	0,42%	539.683	0,81%	602.163
OCMW	3.054	0,02%	2.547.315	3,83%	2550.369
VZW	2.139.009	14,51%	10.643.611	15,98%	12.782.620
Totaal	14.738.711	100,00%	66.590.973	100,00%	81.329.684

bron: Sodexo, bewerking DWSE

Tabel 14: Aandeel erkende ondernemingen per type en gewest MZ (2022)

Type Onderneming	MZ in ander gewest		MZ in Vlaams Gewest		Totaal
	MZ in ander Gewest	Aandeel in totaal aantal EO	MZ in Vlaams Gewest	Aandeel in totaal aantal EO	
Gemeente	1	0,26%	1	0,14%	2
Handelsvennootschap	291	76,98%	371	53,15%	662
Natuurlijke persoon	23	6,08%	47	6,73%	70
OCMW	7	1,85%	132	18,91%	139
VZW	56	14,81%	147	21,06%	203
Totaal	379	100,00%	698	100,00%	1076

bron: Sodexo, bewerking DWSE

4.5.2 Naar omvang onderneming

In tabel 15 kan de verdeling van het aantal terugbetaalde dienstencheques naar omvang van de onderneming en per gewest van de maatschappelijke zetel teruggevonden worden. In tabel 17 wordt daarnaast de verdeling van het aantal actieve erkende ondernemingen naar omvang van de onderneming en per gewest van de maatschappelijke zetel weergegeven.

Als we het aantal ingediende cheques op jaarbasis gebruiken als parameter voor de omvang van de onderneming, dan stellen we vast dat de markt sterk geconcentreerd is bij enkele grote ondernemingen. Zo werd ongeveer 50% van de ingediende cheques ingediend door een 30tal ondernemingen. De dienstenchequemarkt is met andere woorden zeer sterk geconcentreerd bij een klein aantal zeer grote ondernemingen.

Lang de andere kant, zijn er ook een groot aandeel kleine ondernemingen die minder dan 50.000 cheques per jaar indienen waarvan grootste aandeel zelfs minder dan 10.000 cheques indient in per jaar. Dit is hetzelfde als in 2021.

Tabel 15: Aantal ingediende dienstencheques naar omvang van de onderneming en per gewest MZ (2022)

Omvang op basis van aantal dienstencheques	Aantal dienstencheques			Totaal
	MZ in ander Gewest	MZ in Vlaams Gewest	Aandeel in totaal aantal dienstencheques	Totaal aantal dienstencheques
< 10.000	545.801	812.813	1,67%	1.358.614
< 50.000	2.171.009	7.193.344	11,51%	9.364.353
< 100.000	697.882	6.359.133	8,68%	7.057.015
< 250.000	2.348.670	7.846.073	12,54%	10.194.743
< 500.000	721.588	7.480.084	10,08%	8.201.672
< 1.000.000	1.060.775	10.462.017	14,17%	11.522.792
> 1.000.000	7.192.986	26.437.509	41,35%	33.630.495
Totaal	14738.711	66.590.973	100,00%	81.329.684

bron: Sodexo, bewerking DWSE

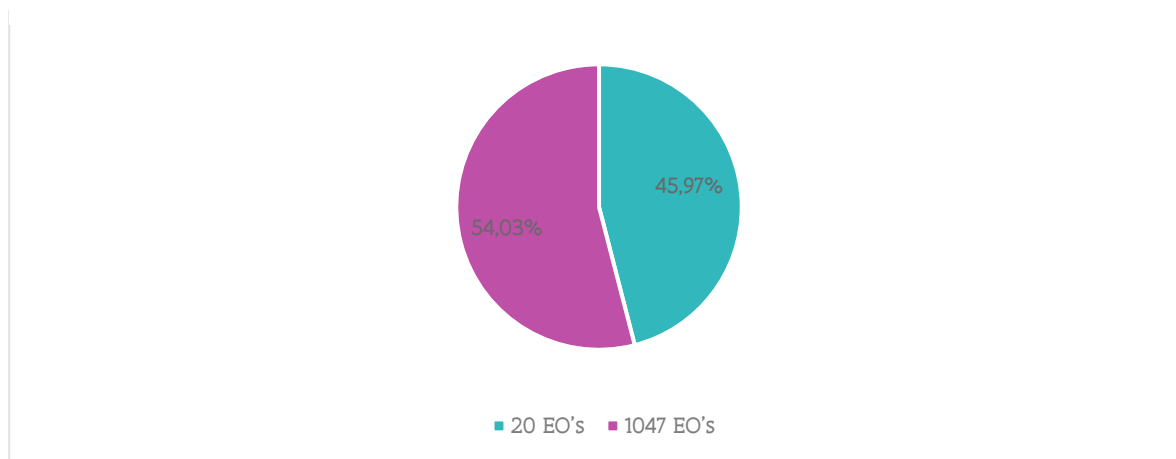
Tabel 16: Aantal erkende ondernemingen naar omvang en per gewest MZ (2022)

Omvang op basis van aantal dienstencheques	Aantal EO			Totaal
	MZ in ander Gewest	MZ in Vlaams Gewest	Aandeel in totaal aantal EO	Totaal aantal EO
< 10.000	251	215	43,31%	466
< 50.000	93	294	35,97%	387
< 100.000	9	91	9,29%	100
< 250.000	17	51	6,32%	68
< 500.000	2	21	2,14%	23
< 1.000.000	2	14	1,49%	16
> 1.000.000	4	12	1,49%	16
Totaal	378	698	100,00%	1076

bron: Sodexo, bewerking DWSE

Ondernemingen worden ook alsmear groter. De laatste jaren hebben voornamelijk de grote ondernemingen andere ondernemingen overgenomen. Voornamelijk gaat het om handelsvennootschappen die worden overgenomen of die andere ondernemingen overnemen. Over hoeveel overnames/fusies het gaat, is moeilijk te bepalen. We stellen echter een sterke consolidatie van de markt vast. Zo dienden de 20 grootste ondernemingen (de ondernemingen die het meeste aantal dienstencheques hebben ingediend) maar liefst 45,97% van het totaal aantal dienstencheques ingediend in 2022 in. Dit is bijna de helft van het aantal dienstencheques.

Figuur 11: Opdeling aandeel ingediende dienstencheques naar omvang



Bron: Sodexo, bewerking DWSE

4.5.3 Naar type en omvang onderneming

In tabel 17 wordt de verdeling van het aantal erkende ondernemingen naar omvang en naar type onderneming weergegeven. De voordien besproken tabellen worden hier samengevoegd. Ook hier werd voor de omvang te bepalen het aantal ingediende dienstencheques gebruikt als parameter.

Tabel 17: Aantal erkende ondernemingen naar type en omvang (2022)

Omvang op basis van aantal dienstencheque-ondernemingen naar type onderneming								
Type	< 10.000	< 50.000	< 100.000	< 250.000	<500.000	<1.000.000	> 1.000.000	Totaal
Gemeente	1	1						2
Handelsvennootschap	275	213	67	60	18	16	13	662
Natuurlijke persoon	51	19						70
OCMW	48	85	4	1	1			139
VZW	91	69	29	7	4		3	203
Totaal	466	387	100	68	23	16	16	1076

bron: Sodexo, bewerking DWSE

5 KOSTPRIJS VAN HET DIENSTENCHEQUESYSTEEM

5.1 BRUTO KOST VAN HET DIENSTENCHEQUESTELSEL VOOR DE OVERHEID

Tegenover de omvang van het dienstenchequestelsel staat natuurlijk ook een hoge (bruto) kostprijs voor de overheid. Deze bruto kosten bestaan uit de subsidietussenkomst in de totale inruilwaarde van de dienstencheques, de omkaderingskost in de administratie en de kost van de fiscale aftrek. Daarnaast worden, onder bepaalde voorwaarden, via het Opleidingsfonds Dienstencheques opleidingen aan dienstencheque-werknemers financieel ondersteund.

In tabel 18 wordt de totale brutokost en haar verdeling over de verschillende componenten voor de periode 2019-2022 weergegeven. Bij de berekening van de bruto-kostprijs werd eveneens rekening gehouden met de dienstencheques die door de erkende ondernemingen ingediend werden voor terugbetaling in het kader van de regeling “moederschapshulp ten gunste van vrouwelijke zelfstandigen”. Voor 2022 bedraagt de brutokost voorlopig € 1.343 miljoen exclusief de kostprijs van de fiscale aftrekbaarheid.

Tabel 18; Componenten van de brutokost van het dienstenchequestelsel in miljoenen euro, 2019-2022

Kost	2019	2020	2021	2022
Financiële tussenkomst (subsidie) (inclusief indexering)	€ 1.225 mln	€ 1.380 mln	€ 1.206 mln	€ 1.327 mln
Omkaderingskosten Sodexo ⁷	€ 8,25 mln	€ 8,47 mln	€ 11,53 mln	€ 12,68 mln
Kostprijs van de fiscale aftrekbaarheid ⁸	€ 198,4 mln	€ 171,1 mln	€ 130,90 mln	ntb
Opleidingsfonds Dienstencheques ⁹	€ 2,95 mln	€ 1,79 mln	€ 2,48 mln	3,32 mln
Coronasubsidies		€ 106,18 mln	€ 26,24 mln ¹⁰	€ 0,004 mln ¹¹
Totale bruto-kostprijs	€ 1.434 mln	€ 1.667,54 mln	€ 1.377,15 mln	€ 1.343,00 mln

Bron: DWSE

De belangrijkste component in de kost is de subsidietussenkomst voor de dienstenchequebedrijven in de inruilwaarde van de dienstencheques zelf, waarin ook de indexeringskost is begrepen. De subsidie is onderhevig aan de spilindex. Telkens de spilindex overschreden wordt, wordt sinds 2022 de overheidstussenkomst verhoogd met 2% van 100% van de som van de prijs voor de gebruiker en de van kracht zijnde overheidstussenkomst (samen de inruilwaarde genoemd)¹². In het verleden werd dit maar verhoogd met 2% van 73% van de som van de inruilwaarde. Het is enkel de gesubsidieerde waarde die wordt geïndexeerd. Deze indexeringskost wordt volledig vergoed door de overheid.

⁷ Hier wordt gekeken naar welke kosten in het jaar gemaakt worden en niet in welk jaar ze boekhoudkundig verwerkt worden.

⁸ De hier weergegeven fiscale aftrek heeft betrekking op het aanslagjaar en is dus een weerspiegeling van de aankoop van dienstencheques in het voorafgaande inkomstenjaar.

⁹ Enkel de effectieve benutting van de toegekende budgetten wordt meegerekend in de bruto-kostprijs.

¹⁰ Hier gaat het om coronasubsidies voor 2020 maar die pas in 2021 zijn uitbetaald

¹¹ Hier gaat het om coronasubsidies voor 2020 maar die pas in 2022 zijn uitbetaald

¹² De indexering wordt toegepast op elke dienstencheque die wordt aangekocht door de gebruiker vanaf de eerste dag van de maand die volgt op de maand waarin de index het cijfer bereikt dat de wijziging rechtvaardigt.

De aankooprijks van een dienstencheques voor de gebruiker wordt immers niet geïndexeerd. Verder is er ook nog een toename van de subsidiekost doorheen de jaren te verklaren door de stijging in omvang van het stelsel. Hierdoor wordt de subsidielast voor de overheid zelfs proportioneel zwaarder¹³.

In 2022 is de overheidssubsidie een aantal keren gewijzigd wegens verschillende spilindexoverschrijdingen kort na elkaar. In december 2022 bedraagt de subsidiewaarde € 17,98.

De subsidiekost in 2022 bedraagt € 1.327 miljoen. Dit is hoger dan de subsidiekost in 2021. De kostprijs van de fiscale aftrekbaarheid voor 2022 is nog niet beschikbaar. Bijzonder hieraan ook is dat het niet wordt betaald op het budget van DWSE maar op het budget van het departement Financiën en Begroting¹⁴.

De kostprijs van de fiscale aftrek stijgt minder sterk dan de totale subsidiekost omwille van het fiscale plafond¹⁵. Hierdoor weegt de groei van het aantal aangekochte cheques enkel effectief door op het budget als de extra cheques onder het fiscale plafond van de gebruiker vallen.

Tot slot geeft DWSE ook middelen uit voor de uitgaven van het Opleidingsfonds Dienstencheques. Goedgekeurde opleidingen die bedrijven voor hun dienstenchequewerknemers organiseren worden gedeeltelijk terugbetaald. Voor 2022 bedraagt de kost € 3,32 mln..

Bovenstaande analyse kijkt enkel naar de kosten en houdt geen rekening met de terugverdieneffecten. Onderzoek in opdracht van de Vlaamse overheid leert dat ca. 80% van de kost terugvloeit naar de overheid (Idea Consult, 2019). Dat gaat dan over personenbelastingen, sociale bijdragen, vennootschapsbelastingen en minderuitgaven voor sociale uitkeringen. De grootste terugverdieneffecten zijn het gevolg van een grotere jobcreatie. In het stelsel gaan mensen aan het werk, wat zorgt voor minder sociale uitgaven en meer inkomsten voor de overheid via belastingen en sociale bijdragen. Daarnaast is er ook nog het groter arbeidsvolume bij de gebruikers. Wie gebruik maakt van dienstencheques werkt zelf meer.

5.2 EVOLUTIE VAN DE INRUILWAARDE VOOR DE ERKENDE DIENSTENCHEQUE-ONDERNEMING

De erkende dienstenchequebedrijven ontvangen een overheidssubsidie gelijk aan 17,98 euro per gebruikte dienstencheque sinds december 2022. De overheidssubsidie is gekoppeld aan de evolutie van de prijsindex. De uitgiftemaatschappij ontvangt per dienstencheque die wordt aangekocht een inruilwaarde van € 26,98 (de som van €9 gebruikersaandeel en €17,98 subsidie) en stort deze door aan de erkende ondernemingen.

De inruilwaarde van de cheques is onderhevig aan een indexeringsmechanisme. Gedurende de afgelopen jaren werd de spilindex meerdere keren overschreden. Dit betekent telkens dat alle cheques die worden uitgegeven vanaf de maand volgend op de overschrijding, geïndexeerd worden met 2%.

De indexering van de inruilwaarde gebeurt wel slechts ten belope van 73% van de inruilwaarde, maar wordt volledig toegewezen aan de overheidsbijdrage. In 2022 daarentegen kwam er een akkoord dat de

¹³ 2016 is een afwijkend jaar omdat hierin ook nog aanrekeningen door de RVA gebeurd zijn voor het beheer van het federale stelsel tot eind 2015.

¹⁴ De FOD Financiën int deze belastingen. De FOD financiën kohiert de aanslagbiljetten aan Departement F&B en het budget van F&B betaalt hiervoor

¹⁵ Aanslagjaar 2023, inkomstenjaar 2022: €1.570 per gebruiker (equivalent van 174 dienstencheques)

inruilwaarde volledig zou geïndexeerd worden in plaats van gedeeltelijk. Sinds juli 2022 wordt daarom bij elke spilindexoverschrijding de inruilwaarde geïndexeerd met 2% van 100% van de inruilwaarde.

In volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de indexeringen van de afgelopen jaren en de invloed op de subsidiewaarde. In januari 2021 werd de subsidiewaarde uitzonderlijk verhoogd met €0,12 om de gedeeltelijke indexering van maart 2020 aan te vullen. In augustus 2021 is de spilindex terug overschreden waardoor de subsidiewaarde in september 2021 verhoogd is met €0,34. In december 2021 is de spilindex nogmaals overschreden waardoor de inruilwaarde in januari 2022 werd verhoogd naar €24,17 (de som van €9 gebruikersaandeel en €15,17 subsidie). In 2022 is de spilindex meermaals overschreden ten gevolge van diverse crisissen. In totaal werd de spilindex 5 keer overschreden. Daarnaast werd voor de inruilwaarde vanaf juli de gedeeltelijke indexering aangepast naar een volledige indexering. Voor de dienstenchequeprestaties die werden geleverd van 1 januari 2022 tot 28 februari 2022, van 1 maart 2022 tot 30 april 2022 en 1 mei tot 30 juni 2022 werd de inruilwaarde tijdelijk verhoogd met respectievelijk 0,26 €, 0,40 € en 0,54€ om tegemoet te komen aan de gedeeltelijke indexering die op dat moment nog van kracht was en de kostprijs van de inflatie op te vangen.

Tabel 19: Overzicht indexoverschrijdingen 2016-2022

Indexoverschrijding in maand:	Geïndexeerde subsidiewaarde vanaf de maand volgend op de indexoverschrijding
Mei 2016	13,36
Mei 2017	13,69
Augustus 2018	14,02
Februari 2020	14,36
December 2020	14,48
Augustus 2021	14,82
December 2021	15,17
Februari 2022	15,52
April 2022	15,88
Juni 2022 (Aanpassing indexering 73% naar 100%)	16,42
Juli 2022	16,93
Oktober 2022	17,45
November 2022	17,98

Bron: DWSE

De evolutie van de inruilwaarde wordt in tabel 20 weergegeven. De inruilwaarde bedroeg in 2014 maar €22,04 terwijl in december 2022 de inruilwaarde al €26,98 bedraagt. Dit is een toename van € 4,94.

Tabel 20: Overzicht inruilwaarde 2014-2022

Indexering vanaf	Inruilwaarde (inclusief 73% indexering)
Januari 2014	22,04
Juni 2016	22,36
Juni 2017	22,69
September 2018	23,02
Maart 2020	23,36
Januari 2021	23,48
September 2021	23,82
Januari 2022	24,17
Maart 2022	24,52
Juni 2022	24,88
Juli 2022	25,42
Augustus 2022	25,93
November 2022	26,45
December 2022	26,98

Bron: DWSE

5.3 BRUTO EN NETTO GEBRUIKERSPRIJS VAN EEN DIENSTENCHEQUE

De gebruiker betaalt anno 2022 een bruto consumentenprijs van €9 per dienstencheque (voor één gewerkt uur) voor de eerste 400 cheques en €10 voor de volgende 100 cheques (maximaal 500 dienstencheques jaarlijks; 1000 cheques per huishouden). Voor een aantal categorieën is dat 2000 cheques (personen met een handicap en eenoudergezinnen).

Voor de staatshervorming vonden er in 2013 en 2014 twee opeenvolgende prijsstijgingen van de directe aankoopprijs plaats (van €7,5 naar €8,5/cheque op 1 januari 2013 en van €8,5 naar €9/cheque op 1 januari 2014). Sinds 2014 is de bruto aankoopprijs voor de gebruiker stabiel gebleven op €9. De Vlaamse overheid kent sinds 1 januari 2020 een fiscale aftrek toe aan de gebruikers van 20%. Door de verlaging van de belastingvermindering, betaalt de gebruiker in werkelijkheid €7,20 per cheque. Voor aanslagjaar 2023 (inkomsten 2022) geldt de belastingvermindering van 20% voor de eerste 174 aangekochte cheques.

De nominale stijging van de (bruto) aankoopprijs (voor de eerste 400 cheques) steeg tussen 2004 en 2020 met +45% van 6,2 euro naar 9 euro, terwijl de reële aankoopprijs (na correctie voor inflatie – kolom constante prijzen in onderstaande tabel) slechts steeg met + 6,5% van 7,89 euro naar 8,40 euro.

De netto verbruikersprijs, na fiscale aftrek, is in reële termen wat sterker gestegen met +21,7% van 5,52 euro naar 6,72. Het is wel belangrijk om op te merken dat in de eerste jaren van het stelsel de prijs per cheque uitzonderlijk laag werd gehouden om het stelsel te promoten en het zwartwerk grondig aan te pakken. Sinds 2014 is de aankoopprijs niet meer aangepast.

In tabel 21 en figuur 40 wordt de evolutie van de nominale en de reële prijs van dienstencheques voor de gebruikers weergegeven.

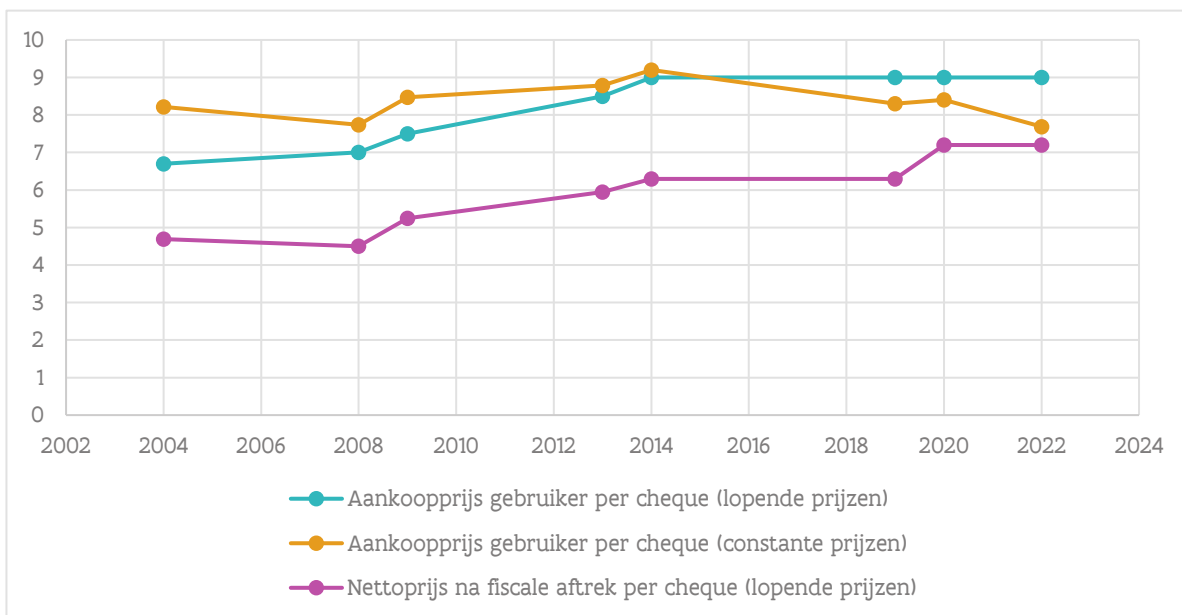


Tabel 21: Evolutie van de nominale en de reële prijs van dienstencheques voor gebruikers

Prijs dienstencheque per	Aankoopprijs gebruiker per cheque (lopende prijzen)	Aankoopprijs gebruiker (constante prijzen ¹⁶)	Nettoprijs na fiscale aftrek per cheque (lopende prijzen)	Netto prijs na fiscale aftrek per cheque (constante prijzen)
01/01/2004	6,2	7,89	4,34	5,52
20/11/2004	6,7	8,22	4,69	5,76
01/05/2008	7	7,74	4,5	4,98
01/01/2009	7,5	8,47	5,25	5,93
01/01/2013	8,5 (400); 9,5 (401-500)	8,79 (400); 9,82 (401-500)	5,95 (400); 6,65 (401-500)	6,15 (400); 6,87 (401-500)
01/01/2014	9 (400); 10 (401-500)	9,20 (400); 10,22 (401-500)	6,3 (400); 7 (401-500)	6,44 (400); 7,16 (401-500)
01/12/2019	9 (400); 10 (401-500)	8,30 (400); 9,23 (401-500)	6,3 (400); 7 (401-500)	5,81 (400); 6,46 (401-500)
01/01/2020	9 (400); 10 (401-500)	8,40 (400); 9,33 (401-500)	7,2 (400); 8 (401-500)	6,72 (400); 7,46 (401-500)
01/01/2022	9 (400); 10 (401-500)	7,69 (400); 8,55 (401-500)	7,2 (400); 8 (401-500)	6,15 (400); 6,84 (401-500)

Bron: DWSE eigen berekeningen

Figuur 12: Evolutie gebruikersprijs dienstencheques (anno 2022)



Bron: DWSE

¹⁶ Met vergelijkingsjaar 2015

5.4 ADMINISTRATIEKOSTEN

Een dienstencheque-onderneming mag ook bijkomende kosten, zoals een administratiekost, aan de gebruiker rekenen. Deze extra kosten worden op voorhand afgesproken en gedetailleerd vermeld aan de gebruiker. Verder staan ze altijd in verhouding tot de geleverde prestaties. De administratiekost kan de vorm aannemen van een extra bijdrage per uur, een vaste bijdrage per kwartaal/jaar, ..., enz..

Eind december 2021 werd er een enquête uitgestuurd naar alle erkende dienstencheque-ondernemingen om te polsen of en in welke mate er administratiekosten worden aangerekend aan de klanten. In totaal hebben toen 326 ondernemingen de enquête volledig ingevuld. Daarvan bleek 50% administratiekosten aan te rekenen of dit van plan te zijn om te doen in de toekomst. Als reden voor het aanrekenen van administratiekosten, zien we voornamelijk financiële zorgen. Er zijn ook ondernemingen die bijkomende kosten vragen zodat ze kunnen voorzien in betere omkadering, begeleiding, opleiding en iets extra voor de huishoudhulp.

In februari 2023 werd er opnieuw een enquête uitgestuurd. In totaal hebben 361 ondernemingen de enquête volledig ingevuld. Als we kijken naar de ondernemingen die nu al administratiekosten aanrekenen en de ondernemingen die dit in de toekomst van plan zijn, komen we aan ongeveer 73% van de bedrijven (285 bedrijven) die de enquête hebben ingevuld. Ook hier bleek de voornaamste reden de dalende rentabiliteit, maar er zijn ook ondernemingen die extra kosten vragen om het loonpakket van de huishoudhulpen aantrekkelijker te maken of met die bijdrage in een betere omkadering te willen voorzien voor de huishoudhulp (coaching en training).

Daarnaast werd er gekeken in welke mate de beslissingen genomen in 2022 om de rentabiliteit in de sector te verbeteren invloed hebben gehad op hun financiële situatie. Op basis van deze resultaten blijkt dat volgens de erkende ondernemingen de 100% indexatie slechts in zeer beperkte mate geleid heeft tot een verbeterde gezondheid van de ondernemingen. Wat hiervan concreet de impact is geweest, zal pas duidelijk worden bij de analyse van de jaarrekeningen van 2022.

Colofon

Samenstelling

Vlaamse overheid
Departement Werk en Sociale Economie
Koning Albert II-laan 35 bus 20
1030 Brussel
02 553 42 56
dienstencheques@vlaanderen.be
www.vlaanderen.be/departement-wse

Verantwoordelijke uitgever

Ann Van den Cruyce
Waarnemend secretaris-generaal

Uitgave

Juni 2024

